

Jeg skal blot sige, at sådan som jeg har forstået forslaget, betyder det eksempelvis, at en person, der er bosiddende i Aulum-Hodsager pastorat og er tilknyttet menigheden i Aulum, men rent fysisk flytter til Hodsager, kan bevare sin tilknytning til menigheden i Aulum og bevare sin valget og sin valgbarhed.

Kl. 15.45

Det synes jeg er meget fornuftigt, og det kan vi støtte i Det Konservative Folkeparti, ligesom vi i øvrigt også kan støtte de mere tekniske ændringer, som ligger i dette forslag.

Margrete Auken (SF):

Det er et forbløffende både fredsommeligt og fornuftigt forslag, der ligger her, og det er et forslag, som SF kan støtte.

Jeg kunne også godt høre, hvad der blev sagt af hr. Jesper Langballe i hans meget store tale, og jeg vil sige, at for så vidt det drejer sig om, at det ikke skal være et system, hvor man løser sognebånd til en kirke i stedet for til en præst, er jeg fuldstændig enig. Jeg er selv præst i en kirke, hvor mange sognebåndsløbere ville synes, det var rart at kunne undgå, at de skulle gøre sig specielt gode venner med præsten for at få lov til at blive i Frederiksberg Sogn, og man har altså måttet knytte det sammen med, at præsten skal sige ja og påtage sig arbejdet i forbindelse med det.

At der ikke kom den ændring, siger vi tak for, og vi synes selvfølgelig, at det, der ligger her, er mere end rimeligt.

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Jeg skal på Enhedslistens vegne fremføre, at vi ikke vil tage stilling til indholdet af forslaget, idet vi mener, at det er op til kirken selv at finde ud af sin interne organisering. Derfor undlader vi at stemme.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Så er det kirkeministeren. Vi mangler stadig en ordfører, men vi kører bare videre.

Kirkeministeren (Tove Fergo):

Jeg vil indlede med at undskylde mange gange over for Folketinget, at jeg påførte Folketinget unødigt ventetid, og så vil jeg sige tak for modtagelsen af forslaget.

Det er rigtigt, som det er blevet sagt af ordførerne, at det er et ganske lille forslag. Det er lidt af en opsamlingslov i forbindelse med det menighedsrådsvalg, der skal finde sted i november

næste år. Vi har valgt at samle nogle forskellige tekniske ændringer og få bragt lidt orden i tingene, så man kan få lov til at blive i det sogn og i det menighedsråd, man nu engang føler sig knyttet til, selv om man måske er flyttet til et af pastoratets andre sogne.

Jeg siger tak for den venlige modtagelse af forslaget.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kirkeudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 26:

Forslag til folketingsbeslutning om adskillelse af kirke og stat.

Af Pernille Rosenkrantz-Theil (EL) m.fl.
(Fremsat 30/10 2003).

Sammen med denne sag foretoges:

15) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 27:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af et »førkommissionsudvalg« vedrørende folkekirkens fremtidige forhold til staten m.v.

Af Karen J. Klint (S) m.fl.
(Fremsat 30/10 2003).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Kirkeministeren (Tove Fergo):

I nogle måneder har enhver, der er interesseret i regeringens holdning til folkekirken, kunnet læse følgende i det supplerende regeringsgrundlag:

»Den danske folkekirke har en grundlovssikret særstilling, der betyder, at folkekirken understøttes af staten. Regeringen vil ikke ændre ved

folkekirkens særstilling og ønsker at fastholde en rummelig folkekirke, der er forankret i de lokale sognemenigheder.«

Det kan derfor næppe undre nogen, at regeringen ikke kan støtte Enhedslistens forslag til folketingsbeslutning om adskillelse af kirke og stat, B 26. Selv om jeg dermed har gjort klart, hvad der er min konklusion, vil jeg dog gerne benytte lejligheden til at knytte nogle flere kommentarer til forslaget.

Når man læser sin avis, ser man af og til artikler, hvor der ikke helt er overensstemmelse mellem overskriften og artiklens indhold, og da jeg læste Enhedslistens forslag, fandt jeg en tilsvarende mangel på overensstemmelse mellem overskrift og indhold.

I bemærkningerne til beslutningsforslaget får vi ganske vist at vide, at det efter Enhedslistens opfattelse er en forudsætning for konsolidering og uddybelse af demokratiet, at man »konsekvent adskiller kirke og stat«, og vi får også at vide, at det nu er »på høje tid at få sammenblandingen af staten med et bestemt trossamfund bragt til ophør.« Men så konsekvent er selve forslaget jo ikke.

Kl. 15.50

En konsekvent adskillelse af kirke og stat, et fuldstændigt ophør af det, der af Enhedslisten beskrives som sammenblanding af staten med et bestemt trossamfund, forudsætter, at grundloven bliver ændret. Hvis kirke og stat helt skal adskilles, skal grundlovens § 4 ophæves. Den siger som bekendt, at den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og som sådan understøttes af staten.

Konsekvent adskillelse forudsætter også ophævelse af grundlovens § 6 om monarkens religiøse tilhørsforhold og § 66, der siger, at folkekirkens forfatning ordnes ved lov. Det foreslår Enhedslisten dog ikke, og det skyldes måske en realpolitisk erkendelse af, at det ønsker den danske befolkning ikke, og at det derfor ville være umuligt at få gennemført de grundlovsændringer, som er nødvendige for en konsekvent adskillelse af kirke og stat.

Enhedslisten nøjes med at foreslå, at nogle af reglerne og vilkårene for folkekirken og for trossamfund i øvrigt bliver ændret. Det ligger inden for lovgivningsmagtens kompetence, men regeringen mener dog ikke, at der er grund til at imødekomme forslagsstillernes ønsker.

Kirkeskatten er efter regeringens mening en fornuftig metode til at få fastsat og indbetalt folkekirkemedlemmernes økonomiske bidrag, og

det er jo kun folkekirkens medlemmer, der skal betale kirkeskat. Enhver har frihed til at melde sig ud af folkekirken, og dermed også blive fri for at betale kirkeskat.

Forslagsstillerne ønsker dernæst, at kristendomsundervisningen skal sløjfes fra skolens skemaer og erstattes af et fag, der inddrager alle livsanskuelser. Skolelovgivningen hører ikke under mit ministerområde, og jeg vil derfor nøjes med at konstatere, at det efter regeringens mening er væsentligt, at børn og unge lærer om kristendommen i skolerne. Den har jo haft og har stadig utrolig stor betydning for dansk kultur og det danske værdisæt, uanset om man kan lide det eller ej, og jeg vil da gerne minde om, at børn og unge også bliver præsenteret for andre livsanskuelser gennem skolens undervisning under den nuværende ordning.

Forslagsstillerne ønsker videre, at konfirmationsforberedelsen skal placeres uden for normal skoletid. Jeg ser ingen grund til at ændre den nuværende ordning, for det er trods alt fortsat et meget stort flertal af de unge, nemlig godt 75 pct. af en årgang, som ønsker at blive konfirmeret.

Forslagsstillerne vil desuden have afskaffet statsanerkendelsen eller godkendelsen af trossamfund og peger i den forbindelse bl.a. på, at der er godkendt et utal af kristne trosretninger, medens f.eks. de asatroende ikke var godkendt på det tidspunkt, da bemærkningerne til beslutningsforslaget blev skrevet. Der blev de imidlertid nogle uger senere.

Jeg mener ligesom forslagsstillerne, at det er i grundlovens ånd, at det er folk selv og ikke staten, der skal definere, hvad deres religion er. Jeg vil derfor gerne fastslå, at staten med sin godkendelse af et trossamfund ikke definerer trossamfundets eller dets medlemmers religion. Staten tager kun stilling til, om der vitterlig er tale om en sammenslutning af borgere med en så klart defineret religiøs lære og ritus og en sådan grad af organisation, at den kan betegnes som et trossamfund, og statens godkendelse er vel at mærke kun nødvendig, hvis man ønsker at opnå særlige rettigheder i samfundet, f.eks. retten til at kunne foretage vielse med borgerlig gyldighed eller de begunstigelser, som skattelovgivningen giver mulighed for at trossamfund og deres medlemmer kan opnå. De fradragsmuligheder, som medlemmer af et trossamfund kan få, svarer i øvrigt til de fradragsmuligheder, man kan få, når man yder bidrag til en bred vifte af humanitære organisationer.

Kl. 15.55

Endelig indgår det i forslaget til folketingsbeslutning, at vielser og registrering af partnerskaber med borgerlig gyldighed alene skal kunne foretages af de borgerlige myndigheder, samt at registreringen af fødsler, navne og dødsfald skal foretages af borgerlige myndigheder og ikke af folkekirkens præster og kordegne. Med hensyn til vielser vil jeg blot konstatere, at jeg ikke ser nogen grund til at ophæve den mulighed, der er i dag for at vælge mellem at blive borgerligt viet og kirkeligt viet. Omkring halvdelen af brudeparrene vælger borgerlig vielse, og den anden halvdel vælger kirkelig vielse.

Med hensyn til registreringen vil jeg minde om, at det ved flere lejligheder har været drøftet her i Folketinget, om den skulle flyttes til andre myndigheder, men at der hver gang har været et markant flertal for fortsat at lade folkekirkens præster og kordegne stå for den, fordi det er dem, der i dag har den nødvendige viden til at kunne udføre arbejdet. De gør et godt stykke arbejde, og i mange af de situationer, hvor noget skal registreres, ønsker et stort flertal af danskerne alligevel at komme i kontakt med folkekirken, bl.a. for at navngivningen kan ske ved dåb, eller for at præsten kan medvirke ved en begravelse. Jeg ville i øvrigt også finde det noget mærkeligt, hvis man besluttede at flytte registreringen væk fra folkekirken, netop nu hvor folkekirkens medlemmer har betalt for en fuldstændig modernisering af registreringen i form af den nye elektroniske kirkebog, som inden årets udgang vil være taget i brug overalt i folkekirken.

Konklusionen er derfor: Regeringen kan ikke støtte det foreliggende forslag hverken med hensyn til det overordnede mål om adskillelse af kirke og stat eller med hensyn til de mere konkrete elementer i forslaget.

Så vil jeg gå over til det næste forslag, »førkommissionsudvalg«s forslaget, B 27.

Folketingets behandling af forslaget om adskillelse af stat og kirke er blevet slået sammen med behandlingen af Socialdemokratiets forslag om nedsættelse af et »førkommissionsudvalg«, og det er sådan set en meget naturlig sammenkædning, for begge forslag handler jo om folkekirkens fremtidige forhold til staten. Der er dog betydelig forskel på forslagene.

Socialdemokratiets forslag er båret af et ønske om, at eventuelle ændringer af folkekirkens forhold til staten eller af folkekirkens rolle i det hele taget skal udspringe af en bred debat. Jeg kan helt tilslutte mig ønsket om, at der skal være de-

bat om folkekirken, og det mener jeg faktisk også at der i meget høj grad er. Man skal vist endda lede længe for at finde en periode, hvor debatten om folkekirken har været så livlig i aviserne, som den har været i de senere år. Der er debat om strukturen og om folkekirkens forhold til staten, men heldigvis også om indholdet og om, hvad folkekirken kan og bør gøre for at leve op til sin forpligtelse til at forkynde evangeliet for og være kirke sammen med nutidens danskere.

Det er karakteristisk for debatten, at den bliver ført i mange forskellige forsamlinger og sammenhænge, og det er også karakteristisk for debatten, at initiativerne til den bliver taget af mange forskellige personer, organisationer og institutioner. Både trykte og elektroniske medier giver plads for debatten i et omfang, der sjældent er set tidligere, så der er altså gode muligheder for, at alle, der er interesserede i folkekirkens ve og vel, kan følge og deltage i debatten, og der er til alt held rigtig mange mennesker, som gør det.

At initiativerne til debatten bliver taget fra mange forskellige sider, betyder, at den emnemæssigt er meget bred. Den er ikke afgrænset til forholdsvis få temaer, som en eller anden begrænset kreds af mennesker har fundet det interessant at debattere. Den er ikke afgrænset til nogle få smagsdommeres forgodtbefindende.

Kl. 16.00

En debat om folkekirken, som både med hensyn til emner og med hensyn til deltagere er bredt langt ud, er efter regeringens opfattelse et sundhedstegn, og den kan forhåbentlig være med til at give folkekirken endnu mere livskraft, end den allerede har.

Den både ennemæssige og deltagermæssige meget brede debat er et gode for en folkekirke, som også er karakteriseret ved stor rummelighed, og som desuden er karakteriseret ved, at det kirkelige liv først og fremmest leves i de ca. 2.200 sognemenigheder, hvorfor det også er naturligt, at beslutningerne om det kirkelige liv først og fremmest bliver truffet i sognene i samklang med og til gavn for de mennesker, som nu engang bor i det enkelte sogn.

Yderligere et karakteristisk træk ved folkekirken er så, at der findes et stort antal frie kirkelige organisationer med hver sit særlige interesseområde, og de bestemmer naturligvis fuldt ud selv, hvad de vil foretage sig.

Da det er regeringens ønske, at den rummelige folkekirke med forankringen i de lokale sog-

nemenigheder og med en grundlovssikret særlig tilknytning til staten skal bevares, er regeringen godt tilfreds med, at den nuværende debat er så bred, som den er. Regeringen er også godt tilfreds med, at debatten, fordi den er så decentraliseret, giver plads for, at der kan drages mange forskellige konklusioner af debatten.

Forslaget om et førkommissionsudvalg er en god tilkendegivelse af, at også Socialdemokratiet meget gerne ser en livlig debat i og om folkekirken. Det overrasker mig ikke, men det er alligevel godt at få det understreget. Det kan måske bidrage til, at debatten udeomkring i landet tager til i yderligere styrke og omfang.

Jeg må dog konstatere, at regeringen ikke deler ønsket om, at der skal nedsættes et førkommissionsudvalg. Et sådant udvalg vil for mig at se let føre til en mere afgrænset debat end den, der allerede er godt og meget bredt i gang. Tanken er jo, at udvalget skal vælge nogle debattermaer og sørge for, at der bliver udarbejdet oplæg, som disse temaer kan debatteres ud fra. Udvalget skal så efterfølgende samle op på debatten og sammenfatte den i nogle temaer, som eventuelt kan være grundlag for et kommissionsarbejde om folkekirkens fremtidige forhold til staten og om folkekirkens rolle i samfundet i øvrigt.

Den igangværende debat viser imidlertid, at der ikke er mangel på temaer eller ideer til debatten. Der er for den sags skyld heller ikke mangel på debatoplæg. Der dukker hele tiden nye oplæg og nye temaer op såvel i artikler som i bøger, nogle som resultat af studiekredse eller lignende, andre som udspil fra privat- og enkeltpersoner. De kommer såvel fra forskellige retninger eller grupperinger i folkekirken som fra mennesker, der står uden for folkekirken.

Jeg inviterede for et par måneder siden folkekirkens helt almindelige medlemmer til en borgerhøring, for at vi alle kunne høre noget om deres holdninger, deres ønsker og forventninger til folkekirken. Efterfølgende inviterede jeg en del af folkekirkens såkaldte meningsdannere til en konference, hvor borgernes indspark i debatten blev drøftet, ikke med det formål at få dannet en håndfuld eller flere færdige meninger, som alle dernæst skal rette sig efter, men med det formål at inspirere til drøftelser og arbejdet rundt om i folkekirkens sognemenigheder.

Regeringen har også spillet ud til debat med flere lovinitiativer og senest med den rapport om omlægning af statens tilskud til folkekirken

til et bloktilskud, som er blevet resultat af et udvalgsarbejde.

Kl. 16.05

Hvis debatten i højere grad skal foregå på grundlag af et udvalg, som det der nu er foreslået, så ser jeg en betydelig risiko for, at dens temaer bliver indsnævret, og at interessen for at deltage i debatten som følge deraf også bliver snævrere.

Jeg må desuden sige, at jeg ikke kan se et behov for det, som udvalget på sigt tænkes at føre til, nemlig et kommissionsarbejde om folkekirkens fremtidige forhold til staten og folkekirkens rolle i samfundet i øvrigt. Det er vist en meget nøgtern vurdering, at udvalgsarbejdet efterfulgt af debat og derefter et kommissionsarbejde er et udspil til en proces, som det vil tage mange år at nå igennem, selv om udvalget ifølge forslaget bør afslutte sit arbejde inden efteråret 2005. Det mangeårige perspektiv for udvalgs- og kommissionsarbejde kan nemt komme til at virke hæmmende for en løbende fornyelse af den folkekirkelige struktur og den kirkelige lovgivning.

Jeg ser langt hellere, at den debat og de bestræbelser, som er i gang for at få tilpasset den folkekirkelige struktur ud fra det, som man centralt synes er godt, får lov til at udfolde sig. Den kirkelige lovgivning ser jeg langt hellere bliver ændret på baggrund af den brede debat og arbejdet i udvalg, som nedsættes ad hoc, når bestemte emner og ønsker om ændringer fremstår med en vis styrke.

Jeg vil så i øvrigt gerne knytte nogle enkelte bemærkninger til et par af de mere konkrete elementer i forslaget til folketingsbeslutning.

For det første vil jeg sige, at jeg ser en risiko for en uheldig sammenblanding af den lovgivende og den udøvende magt, hvis man skal følge forslaget om, at kirkeministeren skal forestå udarbejdelsen af kommissorium og udpegning af medlemmer til udvalget efter drøftelse med partierne i Folketingets Kirkeudvalg. Kommissorium og sammensætning af et udvalg må efter min mening enten fastlægges ved lov, eller også må det ske administrativt.

For det andet vil jeg sige, at jeg finder det lidt mærkeligt, at sekretariatet for et sådan udvalg skal udgå fra en af de folkekirkelige organisationer. Jeg har stor respekt for deres arbejde og for organisationerne som sådan, men jeg finder ikke, at en meget stor del af ansvaret for et officielt udvalgsarbejde bør placeres hos en organisation, der ikke er en del af den egentlige folkekir-

kelige struktur og ikke er omfattet af den kirkelige lovgivning, men fuldt ud lever på sine egne præmisser.

Kort sagt: Debat om folkekirken, ja tak, og gerne meget mere end det, vi allerede har, men et førkommissionsudvalg til at strukturere debatten siger jeg på regeringens vegne nej tak til.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Bodil Koch blev engang berømt for en idyllisk beskrivelse af folkekirken som det velordnede anarki. Efter at have hørt kirkeministeren må jeg sige, at jeg synes, vi står over for det uordnede tyranni.

Den debat må være der, og kirkeministeren har fuldstændig ret i, at der kan være noget post festum over, at man vil starte en debat, for den har kørt i en 10-12 år for fuldt drøn, og den har kørt bredt. Men den er også ved at munde ud i en række forslag, som der er forholdsvis bred opbakning til, om, hvad man kan gøre for at få kræfter til at løse en række opgaver.

Det, jeg kunne høre på ministerens oplæg, men måske hørte jeg forkert, var, at den debat må under ingen omstændigheder konkludere noget nogen som helst andre steder hen end der, hvor vi stadig væk har en kirkeminister, der bestemmer alt, hvad der kommer ud over sognegrænsen.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Jeg skal medgive ministeren, at man godt kunne have lavet en overskrift, der hed, at vi vil separere kirke og stat, eftersom en skilsmisse kræver en grundlovsændring.

Jeg skal alligevel spørge ministeren: Hvad er det ministeren mener, der ville ske ved at gennemføre det konkrete forslag, Enhedslisten har fremsat? Den eneste argumentation, jeg sådan set synes at kunne dechifrere af ministerens meget lange tale, var, at der er tradition for, at det er, som det er, og derfor beholder vi det på den måde. Det synes jeg måske er en lidt bagudskudende måde at gribe arbejdet her i Folketinget an på. Så jeg fisker lidt efter, om der er andre forklaringer end ren og skær tradition.

Kl. 16.10

(Kort bemærkning).

Kirkeministeren (Tove Fergo):

Til fru Margrete Auken må jeg sige, at det, jeg netop sagde, og det, der helt kort kunne være

overskriften på min tale, simpelt hen var, at jeg ikke synes, vi skal monopolisere debatten. Vi skal netop have den brede debat, der skal spire og gro, og man skal kunne debattere det, man gerne vil. Sådan synes jeg det skal være. Så jeg kan slet ikke forstå, hvordan fru Margrete Auken kunne få den tanke.

Fru Pernille Rosenkrantz-Theil spørger, hvorfor vi ikke skal adskille stat og kirke, hvorfor vi ikke skal gøre noget af det, der står i forslaget, ændre civilregistreringen, ændre vielsesbemyndigelsen osv. Jeg mener, at jeg i min tale argumenterede for, hvorfor det skal være sådan. Det skal det, fordi det fungerer godt. Jeg synes ikke, der er nogen grund til, at jeg står og gentager det, som jeg lige har argumenteret for.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det var opløftende. Jeg troede, at jeg havde forstået ministeren, men jeg havde så misforstået ministeren. Der er altså ikke tale om, at der ikke må konkluderes anderledes end ønsket af kirkeministeren i den debat, der nu har kørt længe.

Jeg kan forstå, at det var en voldsom misforståelse af det, ministeren sagde. Selvfølgelig må kirkefolket, det blomstrende, debatterende, snakkende, overalt tilstedeværende kirkefolk, og det er en rigtig beskrivelse, som nu i stigende grad samler sig om en række gode forslag – Landsforeningen af Menighedsråd er kommet med dem, en række stifter kommer med dem – komme med forslag. Det vil ligge ministeren fjernt, kunne jeg høre nu, at bruge statsmagt imod det blomstrende og debatterende forslagsstillende kirkefolk. Tak for det.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Jeg kan blot konstatere, at når ministeren ikke kommer med yderligere svar end dem, der var i talen, er det tradition, der afgør, at tingene skal blive ved med at være på den måde. Så skal jeg bare sige, at vi i Enhedslisten har en lidt anden måde at anskue samfundet på. Vi kan godt lide, at der konstant foregår en dynamisk udvikling af samfundet, og at lovgivningen følger med, når den udvikling foregår.

Så kan jeg ikke lade være med at more mig lidt over, at ministeren siger, at vi ikke skal monopolisere debatten om forholdet mellem stat og kirke. Det udgangspunkt har jeg sådan set også. Det, der morer mig, er, at man ønsker at monopolisere debatten i undervisningslokalerne i fol-

keskolerne ved at bevare kristendomsundervisningen.

Ministeren begår jo den fejlslutning, som jeg også har hørt ministeren komme med tidligere i forbindelse med de debatter, vi har haft, at ministeren tror, at Enhedslistens forslag går ud på, at der ikke længere skal være kristendomsundervisning. Jo, det skal der da; selvfølgelig skal der da være kristendomsundervisning. Det er blot et spørgsmål om ikke at monopolisere debatten, men at brede den ud, så det er alle livsanskuelser, der bliver undervist i i folkeskolen.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Jann Sjursen, en kort bemærkning til ministeren.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KD):

Jeg skal senere i mit ordførerindlæg tage nærmere stilling til det socialdemokratiske beslutningsforslag om et førkommissionsudvalg. Der kan man godt have nogle betænkeligheder, og det har vi også fra Kristendemokraternes side.

Det er mere ministerens bemærkninger om, at man monopoliserer debatten ved at nedsætte et sådant førkommissionsudvalg, som bringer mig på talerstolen. Jeg synes jo, at man kan sige, at vi i de sidste 10-15 år, ligesom vi har haft megen debat om folkekirken og om forholdet til staten, også har haft utrolig megen debat om vores velfærdsordninger, og vi har også haft megen debat om vores kommunale strukturer.

Og hvad har regeringen lige gjort? Ja, den har lige nedsat en Velfærdskommission, og den har også nedsat en Strukturkommission. Det betyder ikke, at debatten er blevet monopoliseret, eller at vi af den grund har fået mindre debat om vores velfærdssamfund og vores velfærdsordninger eller for den sags skyld om vores kommunale strukturer. Tværtimod kunne man næsten sige.

Så jeg synes i hvert fald ikke, at argumentet i forhold til, at man er bange for at monopolisere debatten, holder ret langt – og slet ikke, når man ser på, hvad regeringen i øvrigt har foretaget sig af kommissionsnedsættelser inden for den sidste tid.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så går vi over til fru Birthe Rønn Hornbech som ordfører.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Da jeg første gang så Enhedslistens forslag, tænkte jeg, at det måtte være en fejl, for det er jo sådan, at Folketingets formand skal afvise forslag, der strider mod grundloven. Men jeg kan nu forstå, at overskriften ikke skal tages så alvorligt. Det kan man da også se af indholdet.

Så jeg håber, at forslagsstillerne er klar over, at vil man ændre på grundlovens § 4, så kræver det et forslag til grundlovsændring. Ordføreren for Enhedslisten har jo faktisk selv skrevet under på, at hun vil overholde grundloven, så længe den ikke er ændret, og dermed altså også forsikre om, at grundlovens § 4 fungerer. Det er også fru Pernille Rosenkrantz-Theils forpligtelse som folketingsmedlem, uanset hvad hun måtte tro på.

Jeg kan ikke se noget helhedssyn i det her forslag. Man vil afskaffe kirkeskatten, men kirkeskatten er jo et foreningsbidrag. Hvordan kan det så være, at man ikke må betale kirkeskat?

Hvis man vender sig mod Sverige, som måske er fru Pernille Rosenkrantz-Theils forbillede, så vil man se, at staten jo stadig væk hjælper kirken der, selv om man har meget travlt med at tale om, at stat og kirke er adskilt.

Så vil man erstatte faget kristendomsundskab. Jeg ved ikke, om fru Pernille Rosenkrantz-Theil nogen sinde har gjort sig nærmere overvejelser om forholdet mellem kristendom og politik, om fru Rosenkrantz-Theil nogen sinde har gjort sig nogen overvejelser om, at de protestantiske lande er de mest frie i verden, om fru Rosenkrantz-Theil har gjort sig nogen overvejelser om, hvad det er, der sker de steder, hvor man fuldkommen adskiller stat og kirke. Man kan jo se, hvordan det går i Tyrkiet, hvor staten fortrænger enhver udøvelse af religion fra det offentlige rum.

Jeg ser, at fru Rosenkrantz-Theil også bruger ordet konkurrence om religionerne i bemærkningerne. Hvad er det så, der f.eks. sker i Tyrkiet? Der sker det, at når staten fuldkommen vil fortrænge religionen fra det offentlige rum, så vil de mest fanatiske opnå politisk indflydelse gennem dannelse af et politisk parti – det er præcis det, der er sket i Tyrkiet – og så sker der det, at stat og religion konkurrerer om magten. Det er præcis det, der er fordelen, også set fra et demokratisk synspunkt, ved den danske folkekirke, at her konkurrerer stat og kirke ikke.

Med enhver anden ordning forudser jeg, at staten bliver kirkelig, og kirken bliver politisk. Vi har jo set det med de gamle venstrefløjssaktivi-

ster, som i årevis har forbudt eller forsøgt at forbyde andre at udtale sig om udlændingepolitikken. Efter 11. september vil de udgøre begge regimenter, både det kirkelige og det verdslige, for nu vil de til at forbyde alle mulige holdninger hos muslimerne. De må hverken det ene eller det andet, for det skal politikerne til at bestemme.

Det er et ejendommeligt syn, som også kommer frem i forslaget om statsanerkendelse af trossamfund. Man gider ikke engang høre efter, og man er ikke interesseret i nogen debat, for man sidder og snakker sammen med andre. Er fru Pernille Rosenkrantz-Theil interesseret i at høre, hvad jeg siger, og interesseret i en debat om hendes eget forslag, eller hvad? Jeg spørger bare.

Det er også meget interessant, at man vil afskaffe statsanerkendelsen af trossamfund. Man har jo overhovedet ikke forstået, hvad det handler om, og det er netop, fordi man selv blander religion og politik sammen. Man har ikke forstået, at den anerkendelse af trossamfund, der sker, alene er en forvaltningsakt. Det er slet og ret en forvaltningsakt. Vi ved godt, at muslimerne gerne vil have det blå stempel i forbindelse med deres tros indhold, men det får de ikke af statsmagten i Danmark.

Fru Pernille Rosenkrantz-Theil gider stadig væk ikke at høre efter, hvad vi andre mener om hendes eget forslag. Det viser jo også, at det bare er et slag i luften, at det er for sjovs skyld. Man tager ikke engang sit eget forslag så alvorligt, at man gider høre efter, hvad andre mener om det. Det er en interessant måde at spille folkestyrets tid på.

Men man mener, at religion er en privatsag: Jamen det er jo interessant, for det må jo så føre til, at fru Pernille Rosenkrantz-Theil vil forbyde tørklæder i Danmark, at fru Pernille Rosenkrantz-Theil vil forbyde enhver muslimsk religionsudøvelse i det offentlige rum, for er der noget, der ikke er en privatsag, så er det at være muslim. Så det er da interessant, at fru Pernille Rosenkrantz-Theil vil til at forbyde, at muslimerne viser deres tro i det offentlige rum.

Det er alt i alt et ganske håbløst forslag, og jeg kan citere fru Pernille Rosenkrantz-Theil fra en tidligere kirkedebat: Jeg har ikke meget begreb om tingene. Nej, det er der ført glimrende bevis for i dette forslag.

Kl. 16.20

Så ved vi da, at Socialdemokratiet har været bærende i menighedsrådene, lige siden menig-

hedsrådsloven blev indført i 1903, og derfor tager vi selvfølgelig også noget mere seriøst på fru Karen J. Klints og andre Socialdemokraters forslag. Vi er bare ikke enige.

Vi er enige i mange af bemærkningerne, som bærer præg af, at fru Karen J. Klint ligesom Venstre er meget optaget af en kirkelig debat. Men den har vi jo alle steder. Og jeg må indrømme, at det ikke er, fordi jeg behøver at være enig med kirkeministeren, men her er jeg altså enig med kirkeministeren. Vi har i Venstres folketingsgruppe den samme frygt for, at debatten bliver begrænset på denne her måde. Den er jo meget levende i øjeblikket i forskellige fora.

Så vil jeg gerne spørge fru Karen J. Klint: Har fru Karen J. Klint ikke set – nu er det vel ikke sådan, at fru Karen J. Klint heller ikke vil høre efter, når vi diskuterer hendes forslag? Det kan da ikke passe. Det er da en meget interessant måde at bruge sin tid på. Nå, men jeg siger det alligevel, for det kommer til at stå i Folketingstidende, selv om det rager Socialdemokraterne en papand, hvad vi mener om forslaget.

Men hvor mange gange har man ikke oplevet, at når der nedsættes en kommission, så bruger regeringen det som undskyldning for ikke at ville diskutere noget som helst. Så skal vi alle sammen tie, mens kommissionen sidder. Og nu er der altså en minister, der siger, at debatten skal foregå ude i landet i stedet for. Så er det lidt sjovt, at hun skal udsættes for kritik.

Men jeg vil gerne sige til fru Karen J. Klint: Jeg synes da, at vi skal formalisere debatten i Kirkeudvalget mere, hvis det er det, fru Karen J. Klint ønsker. Som formand for Kirkeudvalget vil jeg da gerne gå i spidsen for en høring og også opfordre til, at vi tager et af de emner, fru Karen J. Klint ønsker, til den årlige temahøring.

Og så vil jeg godt sige, at jeg mener, der er noget fundamentalt meget farligt i det her med, at man sammenblander, hvad en minister skal, og så at ministeren skal rådføre sig med Folketinget, for det er jo det samme som at gøre det lettere at være minister.

Hvis ministeren først har rådført sig med Folketinget, så kan oppositionen jo ikke komme løbende senere og sige: Jamen nu er vi utilfredse med den måde, ministeren har gjort det på. Så har man sådan set sat det parlamentariske ansvar ud af kraft, og derfor synes jeg, ikke bare her, men i alle andre sammenhænge, måske lige undtaget en grundlovskommission, men det er så heller ikke noget, regeringen nedsætter, det er noget, Folketinget bør nedsætte, at den her sam-

menblanding af en regering og af folketingsmedlemmer er en uheldig sammenblanding, som altså faktisk gør det parlamentariske ansvar illusorisk og tager magten væk fra Folketinget.

Jeg vil så også sige, at det må være konfliktstof ud over alle grænser, hvordan en sådan kommission skal sammensættes. Jeg kan godt huske Strukturkommissionen, som det, som fru Karen J. Klint rigtigt har skrevet, tog 7 år at sammensætte. Og hvad kom der så ud af det?

Så vil jeg til sidst drille fru Karen J. Klint lidt. Jeg synes egentlig, det er sjovt, at man, når man vil have en debat, så jo altså alligevel på en eller anden måde vil have en statslig styring, og at man så kommer løbende til Folketinget. Lad os nu prøve at gå den modsatte vej og se, om Kirkeudvalget kan tage et par initiativer til en helt åben debat, og så lad dog debatten ude i folkekirken fortsætte. Der er faktisk meget vide frihedsrammer i dag, og det kan ikke være sådan, at fordi det ene stift ønsker det ene, for det er jo det, der er endemålet med det her, så skal andre stifter påtvinges det.

Med disse bemærkninger skal jeg sige, at Venstre selvfølgelig ønsker en kirkepolitisk debat, også meget gerne i Kirkeudvalget, men vi vil ikke være med til at nedsætte denne forkommission.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Margrete Auken for en kort bemærkning. Og fru Pernille Rosenkrantz-Theil og fru Karen J. Klint.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det er da et held, at fru Birthe Rønn Hornbech ikke er medlem af Præsidiet, for sikke en skælden og smælden, der ville blive, når ministre søger oplysninger om faktuelle ting, mens deres forslag er til behandling. Det sker faktisk meget tit, og de står endda med ryggen til i embedsmandslogen. De kunne få nok at gøre, hvis ikke man måtte lige spørge, hvad betyder det og det, uden at man skal have hele møgspanden, ja, undskyld jeg bruger det udtryk, for det var en møgspand, hældt ud over sig i den anledning.

Jeg synes i øvrigt, det var et forfærdeligt indlæg. Jeg synes sjældent, jeg har hørt fru Birthe Rønn Hornbech komme med noget så rædselsfuldt og vil ellers ikke kommentere det, bortset fra én ting, og det var den uhyrlige påstand om, at man ikke måtte kritisere udlændinge, at venstrefløjen forhindrede det.

Der er nogle af os, der gør, som vores far og mor havde lært os, nemlig at sætte grænser for, hvor meget den indre svinehund må have lov at svine andre mennesker til. Og det må fru Birthe Rønn Hornbech altså meget undskylde, men det er der altså nogle af os, der kan – og kan huske endnu. Men det er altså ikke det samme, som at man har forbudt det.

Indlægget var nogenlunde på det niveau, som da vi forleden dag hørte hr. Jesper Langballe stå i fjernsynet og sige, at Bent Jensen var blevet udelukket – en lodret løgn – fordi han havde været medlem af Forskningsrådet og alt muligt. Man forvrængede citater og gjorde ved. Det var på det niveau, fru Birthe Rønn Hornbech nu omtalte venstrefløjen, og jeg håber, vi kommer tilbage til en sober diskussion med hinanden, så vi ikke skal have mere af det der dybt ubehagelige svineri!

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Det var måske en idé at dæmpe tonen lidt.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Jeg skal blot konstatere, at jeg ikke ønsker at indgå i en debat i det toneleje, som fru Birthe Rønn Hornbech lægger op til. Det kan jo så være, fru Birthe Rønn Hornbech efterfølgende har tænkt sig at udlægge det, som om jeg har tænkt mig at forbyde fru Birthe Rønn Hornbech at tale her i salen, ligesom fru Birthe Rønn Hornbech mener, at venstrefløjen har forsøgt at forbyde folk at udtale sig om udlændinge. Det skal jeg ikke kunne sige. Men jeg gider i hvert fald ikke deltage i en debat på det niveau.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Min bemærkning var også møntet på en anden ordfører, der var på talerstolen, fru Birthe Rønn Hornbech. Jeg synes, at man skulle prøve at føre samtalen på et dæmpet plan. Det er min *henstilling* til Folketingets medlemmer.

(Kort bemærkning).

Karen J. Klint (S):

Jamen så vil jeg da gerne med smil på læben sige velkommen tilbage til Folketingssalen, fru Birthe Rønn Hornbech! Det er dejligt, når vi får debatten op at svæve, men måske skulle vi også få den til at lande igen.

Jeg kommer jo ind på i min ordførertale, hvorfor vi har fremsat forslaget. Og jeg er da

indforstået med, at der er gået en rum tid, fra vi første gang begyndte at tale om forslaget med alle de debatter, der siden har været, men jeg kommer ind på det.

Det, jeg lige vil spørge Venstres ordfører om, er: Hvis vi vil sikre, der er en debat, der kører, også ude i de små hjørner, for dem, som ikke normalt har mulighed for at komme herind og deltage i nogle høringer, og hvis der skal være penge til at udmønte, hvad der kommer af de mange, gode debatter, som vi har oppe at køre – der er ikke meget ved at have en debat, hvis der ikke er nogen, der samler debatterne op, så vi også kan få handling ud af dem – er Venstre så parat til at hjælpe med finde de penge, det vil koste?

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det fru Birthe Rønn Hornbech for at svare på de tre indlæg, og så kommer hr. Jann Sjursen og hr. Jesper Langballe derefter med korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Til fru Karen J. Klint: De enkelte sogne bruger jo sådan set masser af penge på debat. Jeg går ud fra, at fru Karen J. Klint bliver inviteret ud til masser af møder, ligesom jeg selv bliver, og jeg ved, at kirkeministeren bliver det. Det koster jo penge til kaffe og brød, som tit er gratis, og jeg mener, at sognene har de penge, de skal bruge, til at holde debatten i gang. Og i det omfang de ønsker, at det er budskaber, der skal formidles til Folketinget, kan man gøre det.

Men folkekirken er altså en dynamisk størrelse, hvor der skal kunne debatteres, uden at tingene altid skal ende i Folketinget, og uden at det skal være Folketing og minister, der styrer det. Derved adskiller folkekirken sig fra alt muligt andet i Danmark.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Og så er det hr. Jann Sjursen for en kort bemærkning, hr. Jesper Langballe og fru Karen J. Klint.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KD):

Det sidste svar var egentlig ikke det, der kaldte mig op på talerstolen, men at debatten skal få lov til at foregå, uden at Folketinget og ministeren styrer, er jeg sådan set principielt enig i. Men det er jo altså nu engang sådan, at lovgivningen omkring folkekirken laves af Folketinget som

sådan, og at det er ministeren, som har en række administrative beføjelser, som også har indvirkning på folkekirkens liv og vel. Derfor er det vel ikke forgjort, at Folketinget fra tid til anden prøver at tage pejling af, hvilken debat der foregår, og ud fra det prøver at forme en lovgivning. Det er sådan en mere principiel debat.

Men det spørgsmål, jeg har, er til fru Birthe Rønn Hornbechs ordførerindlæg, hvor jeg hæftede mig ved, at fru Birthe Rønn Hornbech talte om, at vi måske i regi af Kirkeudvalget skulle foretage os noget med henblik på at fremme yderligere en debat.

Der vil jeg da godt høre, om fru Birthe Rønn Hornbech kan konkretisere det yderligere for at komme med et bidrag til debatten her, som jeg synes kunne være konstruktiv, nu da det jo er helt åbenbart, at begge forslag på et eller andet tidspunkt falder – det skal man ikke være den store profet for at se på baggrund af den her debat. Så hvis fru Birthe Rønn Hornbech kunne konkretisere det, synes jeg da, det kunne være meget interessant at give debatten det ekstra input.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Jeg synes, det er udtryk for en ganske uhyrlig parlamentskultur, at man bliver så smækfornæret, at man afbryder debatten, fordi der er nogen, der påtaler, at man sidder og kvidrer som finker og ikke bare ikke selv hører efter, men simpelt hen forstyrrer folketingsforhandlingerne. Og så fra et folketingsmedlem, som, når hun selv sidder i stolen, elsker at optræde som docebende pædagog.

Kl. 16.30

Det bliver meget midtpunktflydende, det her. Det havde jeg ikke ønsket. Jeg vil gerne spørge fru Birthe Rønn Hornbech, som var vidne til, at fru Margrete Auken fuldstændig uhyrligt indtager en tv-debat, jeg har deltaget i, om et helt andet emne, om fru Birthe Rønn Hornbech har set den pågældende tv-debat. Og om fru Birthe Rønn Hornbech i så fald kan bekræfte, at udtrykket lodret løgn kan jeg slynge lige tilbage i ansigtet på fru Margrete Auken, idet jeg aldrig nogen sinde har sagt i tv, at der var nogen, der var blacklistet eller udelukket.

(Kort bemærkning).

Karen J. Klint (S):

Jeg tror stadig væk, at jeg vil holde mig til smilets vej. Jeg troede, vi skulle have en glad debat

om folkekirken, og nu er vi ved at få en sur debat om alt muligt andet. Det skal jeg meget stærkt beklage, for jeg synes faktisk, vi har med et seriøst emne at gøre. Det er i hvert fald noget, der rører folks følelser. Det var så et andet følelsesregister, jeg havde håbet på, der kom fra talerstolen, end det, vi lige har nået nu. Men lad os samlet rette det til under de kommende indlæg.

Det er rigtigt, at de her debatter kører meget i folkekirken. Vores forslag går jo faktisk også lidt videre end bare at koncentrere sig om folkekirken, for der er jo også andre trosretninger i Danmark, der gerne vil have, at Folketinget og andre forholder sig til deres situation.

Jeg vil gerne spørge fru Birthe Rønn Hornbech: Vil Venstre være med til at se på en anden model for, hvordan vi får opsamlet de her ting, så vi kan få lavet en helhedsplan eller noget mere helhedsorienteret for, hvad det er, der skal ske ude i fremtiden, så vi ikke zapper os igennem fra folketingssamling til folketingssamling? Hvad er det, vi skal tage os af, og hvad er det, de selv kan tage sig af?

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Til hr. Jann Sjursen vil jeg sige: Inden for det kirkelige område har der egentlig været udvalgte nok, og jeg har forstået, at kirkeministeren har den opfattelse, at hvis udvalgene har gjort deres arbejde, så skal de ikke sidde. Der skal ikke være for mange permanente udvalg. Det er vi meget enige om i Venstres folketingsgruppe.

Og med hensyn til, hvad Kirkeudvalget skal foretage sig, har jeg ikke forestillet mig, at vi skal være en kommission, men Folketingets forretningsorden giver jo udvalgene en lang række redskaber.

Kirkeudvalget er vist det eneste udvalg, der en gang om året har en temahøring, som er åben for alle. Der er andre muligheder for at foretage høringer, hvis det er det, man ønsker. For mit eget vedkommende vil jeg hellere bruge tiden ude i landet end i Folketinget, men jeg siger bare, at hvis det er det, man ønsker, så vil vi da naturligvis være med til det.

Nej, hr. Jesper Langballe, jeg har slet ikke set den der tv-debat, men jeg bemærkede mig godt, at fru Margrete Auken talte om noget helt andet end det, forslagene handler om.

Til fru Karen Klint vil jeg sige til det der med opsamling og helhedsplan, at vi nok har et lidt forskelligt kirkesyn. Det kan godt komme til at

skurre noget i mine ører, at Folketinget skal til at styre for meget. Den folkekirkelige ordning skal jo ikke for enhver pris ændres hele tiden. I hvert fald ikke efter Venstres opfattelse.

Man kunne jo godt spørge, om ikke der snart er for meget strukturdebat, og om ikke man er ved at gøre strukturdebatten til en religion i stedet for det, der er kirkens egentlige anliggende.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Kirkeministeren ønsker ordet.

(Kort bemærkning).

Kirkeministeren (Tove Fergo):

Det er jo, fordi jeg hørte fru Margrete Auken og også fru Karen Klint tale om, at der ikke er afløb for debatten, at der mangler afløb for debatten og nogle til at samle op på debatten osv.

Jeg kan kun sige, at ved alle de mange møder, jeg er til rundtomkring i landet, og de kan tælles i hundreder, opfordrer jeg til, at hvis der er noget, man ønsker, hvis man mener, at der er noget, der er til hinder for, at evangeliet kan forkyndes frit i sognene, hvis der er noget, der er til hinder for det kirkelige liv, så henvend jer, skriv til mig, kom med forslag, send jeres ønsker ind. Det kan folk benytte sig af. Det kan alle dem, der diskuterer og debatterer, benytte sig af.

Kl. 16.35

Vi har fået opbygget et kirkenet, som har kostet folkekirkens medlemmer utrolig mange penge. Og det kirkenet med e-mails og hjemmesider osv. bliver jo også brugt til debatten. Jeg har bl.a. på Kirkeministeriets hjemmeside en åben side, hvor man kan lægge debatindlæg ind, hvor man ganske let kan lægge sine meninger og sine tanker ind, hvis der er noget, man ønsker. Så jeg mener, at der er rigelig mulighed for at komme af med sine synspunkter og påvirke, hvis der er noget, man ønsker at påvirke.

Den samme holdning er der jo, formoder jeg, i Kirkeudvalget, hvor man selvfølgelig også gerne modtager alt, hvad der måtte være af forslag til ændringer eller synspunkter, man ønsker at fremme.

Det virker, som om vi sidder med skodder for øjnene og bind om hovedet, så vi ikke kan hverken se eller høre noget, og det er jo ikke tilfældet. Der er så stor adgang til at få påvirket folkestyret og herunder også ministeren, som der overhovedet nogen sinde har været før, vil jeg tro.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Margrete Auken. Nu er det en kort bemærkning til ministeren. (*Margrete Auken*: Til ministeren?) Ja, det er jo også understreget.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg vil lige sige til kirkeministeren, at jeg ikke er sikker på, at kirkeministeren hørte efter. Vi sagde ikke, at der ikke var afløb for debatten.

Ministeren har fuldstændig ret. Der er masser af debat, og vi hører den, og den går ikke kun dér, hvor man behøver it, den har kørt længe før vi fik hjemmesider, den har kørt længe og på masser af steder. Jeg har taget del i den rundt omkring i 12 år, sådan set siden midten af 1980'erne.

Når man så spørger, hvor meget af den, der var strukturdebat, så var meget strukturdebat, fordi man føler, at den struktur, vi har, hæmmer evangeliets forkyndelse og udbredelse. Det kan ministeren være uenig i, men det, som gør, at det er lidt vanskeligt, er, at det er, som om der kun er en, og så sagde vi: konklusion. Det er jo noget andet end afløb. Man samler altså en debat sammen og konkluderer den. Og det er jo meget lammende, hvis ikke det også kan få lov at finde sted, når det går på tværs af ens egne ønsker og altså i det her tilfælde på tværs af kirkeministerens ønsker.

Så det, vi spørger om, er: Er det tilladt at konkludere denne debat, også selv om den ikke går helt efter ministerens hoved?

(Kort bemærkning).

Kirkeministeren (Tove Fergo):

Mig bekendt har vi folkestyre i Danmark, og det er sådan, at hvis et flertal ønsker noget, så bliver det også gennemført. Sådan er det repræsentative demokrati jo.

Det er så underligt, at fru Margrete Auken står her og taler om, at der er nogen, der ønsker et eller andet, og at de ikke kan få deres ønsker opfyldt. Jeg har ikke set de ønsker. Det undrer mig. Hvis der er nogen, der ønsker noget så brændende og intenst, som fru Margrete Auken ligesom antyder eller giver udtryk for her, hvorfor i alverden henvender de sig så ikke med deres forslag? Sådan foregår det jo på alle de andre politikområder.

Med det veltalende folk, vi har, og det skrivende folk, vi har inden for folkekirken, skulle man jo tro, at der blev sendt det ene forslag efter

det andet, det ene debatindlæg efter det andet, ind til ministeriet, til Kirkeudvalget, med ønsker om, at det og det skulle tages op.

Jeg har en forestilling om, at der måske ikke er så mange, der deler fru Margrete Aukens holdning, og at det er derfor, at der ikke er den store opbakning til de synspunkter.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg ved godt, at det her er noget, vi skal have i et senere forslag, men det hænger sammen med fru Karen Klints forslag, da det jo har et opspil i diskussionen om en kommission, at det faktisk er Landsforeningen, der mig bekendt i enstemighed fra bestyrelsens side har bedt om, at man fik lov til at forvalte sine egne penge i stedet for at kaste dem for ulvene herinde.

Det udtryk brugte de ikke, men de sagde, at de ville have lov til at forvalte deres egne penge sammen med andre repræsentanter for kirken, altså nogle repræsentanter for biskopperne og Provsteforeningen osv. Det vil jeg kalde et forslag. Jeg vil oven i købet kalde det et forslag med en vis bredde. Selv om der er demokratiske problemer i Landsforeningen, så har ministeren selv ved den anden lejlighed brugt det, næsten som om det var en synode med demokratisk legitimitet.

Vi kan ikke komme det nærmere i øjeblikket end Landsforeningens oplæg til den her debat. Om den konklusion har ministeren selvfølgelig sagt: Det var dejligt, at der endelig var en stor, bred opslutning fra så repræsentativ en forsamling, som man kunne ønske sig.

Kl. 16.40

(Kort bemærkning).

Kirkeministeren (Tove Fergo):

Jeg må sige til fru Margrete Auken, at nu kan fru Margrete Auken jo heller ikke vide, hvad der kommer af post til mig. Men jeg må sige til fru Margrete Auken, at der faktisk ikke ligger noget forslag på mit bord fra Landsforeningen, som giver udtryk for det ønske. For jeg tror nemlig ikke, Landsforeningen er enige i det forslag.

Så det kan ikke nytte noget, når fru Margrete Auken kommer op og gør sig til talsmand på Landsforeningens vegne, når fru Margrete Auken ikke har sat sig ind i, hvad Landsforeningen i virkeligheden har sendt af forslag til Kirkeministeriet.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Se, det er klart, at jeg kender det fra pressen, og at jeg kender det fra samtaler. Det kan da godt være, at Landsforeningen mener, det er omsonst at sende det til ministeren. Det kan også godt være, at de har sendt noget andet til ministeren. Så vil jeg egentlig bede om, at vi omgående får det over i Kirkeudvalget. For det er da interessant i den her debat, hvis der ligger et forlag fra Landsforeningen, som ikke ligner det, vi har fået et ret detaljeret kendskab til. Jeg mener da også, vi har fået det fremsendt i udvalget, men jeg kan nu ikke huske, om det er ad den vej, jeg har fået det, eller om jeg har fået det personligt. Det kan jeg ikke huske.

Men jeg vil i og for sig ikke være overrasket, hvis man selv i Landsforeningen sagde: Vi orker ikke at sende det ind til kirkeministeren. Det er dog næsten som at sende det direkte til lodret arkivering, for der er det ikke tilladt at lave andet end det, man selv går ind for.

(Kort bemærkning).

Kirkeministeren (Tove Fergo):

På et tidligere tidspunkt af debatten her blev tonen i Folketinget drøftet. Og jeg synes, det er utrolig groft, at man skal sidde og høre på, at oven i købet et præsidiemedlem står her og insinuerer, at det, der bliver sendt til en minister, ikke bliver læst.

Jeg synes, det er *så* fantastisk groft.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Jesper Langballe som ordfører.

Jesper Langballe (DF):

Jeg kan selvfølgelig ikke tage fru Pernille Rosenkrantz-Theils beslutningsforslag alvorligt.

Jeg vil ikke gå ind på, det er der andre, der har gjort, at man tror, at man kan ændre Danmarks Riges Grundlov ved at skrive på en seddel, at kirke og stat skal adskilles, og så fremlægge det som beslutningsforslag i Folketinget.

Men også i detaljen er det jo tyndt, som fru Birthe Rønn Hornbech har forklaret, når det f.eks. hedder, at konfirmandforberedelsen bør foregå i børnenes fritid og ikke i skoletiden. Jamen det er jo lige præcis det, der sker i dag. Børnene kan med deres forældres samtykke blive liggende under dynen, mens kammeraterne går til præst. Og hvis de i stedet for om morgenen vil halvanden time i muslimsk koranskole eller

ud i skoven og blote til Odin og Thor, så kan de også gøre det.

Noget andet er, at den lokale skole i overensstemmelse med forældrenes ønske vælger, at skemaet lægges, sådan at der er et par fritimer til præstegang på en bestemt ugedag. Jeg kan kun tolke Enhedslistens uklare bemærkninger sådan, at den slags skal forældrene, den lokale skole og i det hele taget lokalområdet ikke have frihed til.

Skal man prøve at tage det en lille smule alvorligt, så er det jo et udtryk for den tanke, at man så at sige kan rense landets historie og udestillere kristendommen af det øvrige. Et sådant skrivebordsprojekt er typisk udtryk for marxistisk tankegang: Væk med den eksisterende virkelighed, vi begynder forfra med at opfinde tilværelsen.

Men en sådan destilleret historie eller en rensset virkelig historie findes jo ikke. Og hvis man endelig kunne frembringe den, så ville det, som Niels Højlund meget præcist sagde det forleden dag i DR2, ikke efterlade et religionstomt rum, men det ville efterlade en ny religiøsitet. Det ville, som Niels Højlund udtrykte det, betyde, at man hver dag rejste sig fra sengen og aflagde bekendelse til menneskerettighederne.

Kl. 16.45

Jeg tror ikke, fru Birthe Rønn Hornbech havde held til det, og jeg tror heller ikke, det vil lykkes mig at forklare fru Pernille Rosenkrantz-Theil, at forudsætningen for, at der overhovedet kan skelnes mellem religion og politik, jo er den evangelisk-lutherske kristendom, som er den officielle tro her i landet. Man kan sige det på den måde, at trosfriheden i Danmark er en sikring af trosfriheden.

Helt anderledes er det så med Socialdemokraternes beslutningsforslag. Mens Enhedslisten springer til den vilde konklusion uden at skele til præmisser og argumenter, er det, som om det socialdemokratiske forslag aldrig nogen sinde kommer i gang og derfor heller aldrig kommer nogen vegne.

Med mange, mange ord får vi at vide, at der er megen debat om folkekirken, og at der skal være endnu mere debat, og at vi derfor skal have et »førkommissionsudvalg«, som skal gennemdrøfte forholdet mellem kirke og stat. Ja, undskyld, men hvad nu hvis Socialdemokratiet begyndte med at gennemdrøfte emnet med sig selv? Så ville vi måske blive oplyst om, hvad det egentlig er, Socialdemokratiet vil.

Jeg har altid syntes, det var en underlig forlystelse at nedsætte et udvalg til at drøfte et emne, fordi man ikke selv rigtig ved, hvad man skal mene om det, og i det hele taget synes jeg, at er der noget, man ikke nogen sinde behøver at bekymre sig om, er det debatten. Det eneste, man skal bekymre sig om, er egentlig at sige noget og mene noget selv, for så kommer debatten helt af sig selv.

Jeg vil sige, at mine bemærkninger om debat-skabende virksomhed gælder altså også disse borgerhøringer, hvor jeg nærmest har forstået, at kriteriet for, at man kunne deltage i dem, var, at man i hvert fald var totalt uvidende om alt, hvad der vedrører folkekirken. Jeg kan ikke være uenig med dem, der mener, at det er en ti-volisering af folkekirken.

Jeg har i dagens anledning spurgt mig selv: Er der i grunden efterhånden andre partier tilbage til at forsvare folkekirken end Venstre og Dansk Folkeparti? I Det Radikale Venstre, som engang havde en virkelig folkelig kirkepolitik, er de sidste grundtvigske rødder hugget over. Man kan få indtryk af, at Socialdemokratiet også er på vej til det, og med hr. Knud Erik Kirkegaard's melding på partiets landsmøde synes De Konservative at have taget et langt skridt mod omdannelsen af folkekirken til en frikirke. Jeg håber ikke, at det forholder sig, som jeg siger her, men jeg vil godt lade det stå som et spørgsmål til både De Konservative og Socialdemokratiet.

Jeg kan selvfølgelig på mit eget partis vegne glæde mig over, at vi står vagt om folkekirken. Men jeg vil sige, at det er dybt foruroligende, hvis den brede konsensus, der for ikke ret mange år siden var om folkekirken, er ved at smuldre.

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Lad mig allerførst glæde Enhedslistens ordfører – jeg går nemlig ud fra, det vil blive modtaget med glæde – med at sige, at Det Konservative Folkeparti ikke kan støtte forslaget fra Enhedslisten.

Jeg tror nemlig, det er meget hensigtsmæssigt for det politiske liv i Danmark, at er der to partier, der er hinandens fundamentale modsætninger, er det Enhedslisten og Det Konservative Folkeparti. Enhedslisten er, har jeg forstået, et revolutionært parti, men det er vi ikke i Det Konservative Folkeparti. Vi er et bevarende parti, som ønsker at bevare de værdier, der er i det danske samfund.

Dermed være ikke sagt, at der ikke kan være behov for ændringer for at bevare det værdifulde. Men vi er som udgangspunkt et bevarende parti, og derfor er der ikke noget som helst at sige til, at vi er helt uenige i det forslag om at adskille kirke og stat, som Enhedslisten har fremsat.

Kl. 16.50

For Det Konservative Folkeparti betyder det utrolig meget at fastholde det danske kulturgrundlag, og vi har den opfattelse, at kristendommen og folkekirken er så faste bestanddele af det danske kulturgrundlag, at vi ville begå forræderi mod det danske kulturgrundlag, hvis vi fulgte det forslag, der er fremsat af Enhedslisten. Ethvert forslag om at adskille kirke og stat vil blive mødt med en mur af modstand i Det Konservative Folkeparti.

Med hensyn til det andet forslag fra Socialdemokratiet kan jeg glæde den socialdemokratiske ordfører med, at vi er ikke uden sympati for forslaget. Vi kan dog ikke støtte forslaget, sådan som det er udformet, og grunden til det skal jeg komme tilbage til om et øjeblik.

I det socialdemokratiske forslag gør man opmærksom på, som også andre ordførere har gjort her i dag, at der foregår en meget livlig kirkepolitisk debat i Danmark, og at livligheden tager til, og det synes jeg da er godt og frugtbart. Men hvad er det så, man diskuterer? Ja, det er naturligvis bl.a. forholdet mellem kirke og stat. Nogle ønsker at ændre grundloven og på den måde sikre en mulighed for at adskille kirke og stat, og andre ønsker, at der skal foregå en udvikling i retning af selvstændiggørelse af folkekirken, men inden for grundlovens rammer. Det er spændende at iagttage den debat. Debat er altid godt, og jeg deltager også selv meget gerne i den.

Ikke alene er der debat, men jeg har også en klar fornemmelse af, at holdningerne flytter sig i disse år, og i hvilken retning? I retning af ønsker om mere demokrati inden for folkekirken og et ønske om i større grad selv at kunne varetage sine egne interne forhold inden for folkekirken.

Det er netop noget af det, der har været udgangspunktet for de initiativer, der er taget her i Folketinget. Jeg tænker eksempelvis på de ændringer, der er sket af økonomilovene, hvor menighedsrådene får meget større kompetence over deres budgetter end tidligere, og at vi – i øvrigt bl.a. på initiativ af Socialdemokratiet – fik ophævet bemyndigelsen til, at vi herindefra kan

blande os i fastsættelsen af kirkeskatten ude i de lokale menigheder og i provstiudvalgene.

Vi har også en debat om Fællesfonden. Her føler jeg også klart, at der er et ønske om mere demokrati, og det er et ønske, som jeg deler. Der er også et ønske om, at man tager folkekirken med på råd, når der bliver truffet beslutninger om både indtægter og udgifter til Fællesfonden. Det føler jeg er helt naturligt, og jeg er overbevist om, at vi fra Folketingets side er nødt til at iagttage disse ændringer i holdningerne i den kirkepolitiske debat og også tage til efterretning, at vi måske med lidt forsinkelse også må efterkomme nogle ønsker – ikke alle, men nogle.

Hr. Jesper Langballe var så venlig at give udtryk for nærmest beklagelse over, at han ikke deltog i det konservative landsrådsmøde, så han havde haft mulighed for helt præcist at lytte til, hvilke kloge ord jeg sagde om kirkepolitik på Det Konservative Folkepartis landsrådsmøde. Det var nemlig meget kloge ord. Det var en klarførelse af, at Det Konservative Folkeparti ikke ønsker nogen adskillelse mellem kirke og stat, og er der et parti i Danmark, der vil stå vagt omkring det synspunkt, er det Det Konservative Folkeparti. Men man skal som konservativ også lytte til, hvad der foregår, for hvis man ikke lytter, kan man komme ud i en situation, hvor udviklingen giver et resultat, man som politiker ikke ønsker.

Jeg har tidligere hørt hr. Jesper Langballe tale om Edmund Burke her fra Folketingets talerstol, og han giver jo netop udtryk for det synspunkt, at somme tider skal man forandre – ikke for at lave om, men for at bevare tingene. Jeg er overbevist om, at hvis vi herinde ikke tog hensyn til den debat, der har været om Fællesfonden, ville vi i den grad medvirke til, at de kræfter, der ønsker en hel eller delvis adskillelse af stat og kirke, ville blive voldsomt styrket. Derfor tror jeg, det er klogt – sådan som der også er optræk til hos det udvalg, der har været nedsat, i den betænkning, som er i høring i øjeblikket, og i det lovforslag, som kirkeministeren også har sendt i høring – at efterkomme nogle ønsker, for ellers vil man bære ved til det bål, der hedder adskillelse af stat og kirke.

Kl. 16.55

Forandre for at bevare – det var det, jeg gav udtryk for på det konservative landsrådsmøde, og jeg er ked af, at hr. Jesper Langballe ikke havde lejlighed til at høre det, for så er jeg helt sikker på, at han i meget høj grad ville være enig i de synspunkter, som jeg fremførte.

Så kommer jeg frem til konklusionen: Hvordan vil Det Konservative Folkeparti stille sig til det socialdemokratiske beslutningsforslag? Jeg har en hel del sympati for det, fordi det giver udtryk for et ønske om at lytte til debatten og bidrage til debatten, men jeg tror bare, metoden er forkert.

Skal der komme noget virkelig bæredygtigt ud af en debat, er jeg overbevist om, at det skal være en debat, der gror nedefra. Hvis vi her fra Folketingets side vil styre en debat, begynder det at gå galt, og så tror jeg ikke, vi opnår de resultater, som vi egentlig ønsker. At styre en debat oppefra kommer der meget, meget sjældent noget egentlig positivt ud af, så jeg foretrækker, at debatten fortsætter, at vi lytter herinde, at vi også deltager i debatten og på et tidspunkt kommer frem til nogle konklusioner.

At styre debatten oppefra, som Socialdemokratiet lægger op til, kan vi ikke støtte i Det Konservative Folkeparti, og derfor kan vi altså heller ikke støtte beslutningsforslaget fra Socialdemokratiet.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Jeg vil gerne kvittere for hr. Knud Erik Kirkegaards meget massive forsikringer om, at ethvert forsøg på at løse forholdet mellem kirke og stat vil støde på en mur af modstand hos De Konservative. Jeg synes, de sagte ord og tonen, de blev sagt i, var troværdige, og det vil jeg gerne takke for. Det er jeg lettet over at høre.

Men så vil jeg spørge hr. Knud Erik Kirkegaard, om han ikke kan følge mig i, at der er noget lidt kunstigt ved den debatskabende virksomhed. Man bekymrer sig meget om debatten, men egentlig ikke om, hvorvidt man selv har noget på hjerte. Jeg tænker somme tider på grundlovsfædrene. De nedsatte jo ikke et debatskabende udvalg, der skulle malke befolkningen for dens synspunkter. Nej, de lavede en Rigsdag, hvor et frit folk selv kunne sende sine repræsentanter ind, så de kunne diskutere tingene frit.

(Kort bemærkning).

Karen J. Klint (S):

Jeg vil allerede nu kvittere for den positive omtale, men jeg vil også gerne spørge hr. Knud Erik Kirkegaard om noget.

Vi anerkender, at debatten kører, og vi har egentlig ikke lagt op til, at forslaget skal være specielt debatskabende, men snarere sikre, at folk, der i dag ikke har mulighed for at være

med i debatten, også får mulighed for at være med i den. Formålet er altså en udvidelse af debatten, ikke at gentage den, men brede den mere ud og sikre, at der sker en opsamling.

Jeg vil gerne stille det samme spørgsmål, som jeg stillede før, til De Konservative: Vil man være med til at finde penge til at finde ud af, hvordan vi får lavet en opsamling af debatten, så vi kan komme videre, og debatten kan blive fulgt op af handling? Er De Konservative parat til at være med til at bevilge de penge? Hvis vi bare skal se på metoderne, kan vi jo sagtens tage en debat om, hvorvidt det her er den rigtige metode, eller hvordan vi finder en metode, som er rigtig, og som bliver fulgt op af handling, der fremtidssikrer folkekirkens status i Danmark.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Hr. Jesper Langballe hørte alligevel ikke tilstrækkelig grundigt efter, da jeg havde mit ordførereindlæg, og det er egentlig lidt synd for hr. Jesper Langballe.

Jeg brugte faktisk ikke formuleringen at løse forholdet mellem stat og kirke. Hvis hr. Jesper Langballe med den formulering ønsker at binde mig fast på, at jeg ikke ønsker en selvstændiggørelse på stiftsniveau og på landsplan, selv om der er et ønske om det i brede folkekirkelige kredse, kan jeg kun sige, at jeg ikke vil binde mig til noget på nuværende tidspunkt. Men nej til at adskille stat og kirke – de kan ikke undvære hinanden, og derfor vil vi selvfølgelig holde fast ved den sammenhæng, der er mellem stat og kirke, og som også er fastlagt i den danske grundlov.

Kl. 17.00

Hvad angår den grundlovgivende forsamling, så ved jeg ikke rigtig, hvad det er, hr. Jesper Langballe egentlig forestiller sig. Det er lige før, jeg var ved at opfatte det på den måde, at hr. Jesper Langballe ønskede, at der skulle foretages valg til en lovgivende forsamling om en kirkelig forfatning. Det var måske ikke det, hr. Jesper Langballe mente, men så må hr. Jesper Langballe komme herop og forklare, hvad det så var, han mente med en sådan forsamling, der skulle være valg til på det kirkelige område.

Til fru Karen J. Klint. Jeg vil meget gerne være med til i udvalget at diskutere, hvordan vi kan samle op, hvordan vi kan konkludere, hvordan vi kan gøre den debat brugbar i forhold til fremtidige beslutninger inden for det kirkelige område.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Tænk, nu blev jeg lige så glad og så lettet. Det kan godt være, at det var tonefaldet, der kom til at skygge for ordene, som der måske alligevel ikke var så forfærdelig meget indhold i, men tonefaldet var jo flot. Der var noget rigtig konservativ mandighed i det her: Det vil støde på en mur af modstand. Så er der sådan blevet slækket lidt på muren nu, og man vil godt løse osv.

Så havde jeg alligevel hørt rigtigt fra det konservative landsmøde, og jeg vil sige, at det ikke er første gang, Det Konservative Folkeparti desværre sådan er rendt efter modevinde, der ligger lidt til venstre i hvert fald for Det Konservative Folkepartis udgangspunkt. Men jeg vil advare hr. Knud Erik Kirkegaard mod at række fanden en lillefinger, for så sker der som bekendt noget.

Så er det fuldstændig misforstået, for det, jeg sagde til fru Karen J. Klints debatskabende virksomhed, som hr. Knud Erik Kirkegaard ytrede sympati for, var, at man skal lade være med at bekymre sig om debatten. Sig noget selv. Lad mig høre den personlige mening. Her er det så, jeg siger, at grundlovsfædrene lavede ikke debatskabende udvalg, men de lavede en Rigsdag for et frit folk, der kunne sende frie repræsentanter herind.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Nu er det sandelig mig, der er lettet. Jeg var så bange for, at hr. Jesper Langballe var ved at foreslå, at der skulle foretages valg til en kirkelig lovgivende forsamling. Ellers forstår jeg slet ikke sammenhængen. Prøv at lægge mærke til, hvad det er for nogle forslag vi diskuterer. Men nu kan jeg forstå, at det slet ikke var det, der var tilfældet, og tak for det. Tænk, hvis vi skulle have sådan en folkekirkelig forsamling, der skulle tage stilling til alt fra økologisk korrekt bekæmpelse af mosegrise til, jeg ved ikke hvilke politiske emner. Det vil dog være en skrækkelig ting, og det er jeg i hvert fald modstander af.

Men jeg må sige til hr. Jesper Langballe, at konservatisme består af kærlighed. Kærlighed til værdierne. Så består det også af lidt intelligens, for somme tider skal man lave om på tingene for at fastholde værdierne. Og jeg er overbevist om, at hvis vi ikke giver folkekirken indflydelse på budgettet omkring Fællesfonden med hensyn til både indtægter og udgifter, så vil vi få en bevægelse i retning af en løsnen mellem stat og kirke, og det ønsker jeg ikke.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Så bliver det fru Margrete Auken som ordfører.

Margrete Auken (SF):

Adrenalin er en kostbar væske, og man skal passe på med, hvem man giver adgang til sin adrenalin, så jeg vil godt starte med at sige, at jeg ærgrer mig over, at det lykkedes både fru Birthe Rønn Hornbech og kirkeministeren at få adgang til min adrenalin. Det burde ikke være sket, og det beklager jeg.

Jeg blev klar over, hvorfor det var sket, og der er ingen grund til at spilde kræfter og adrenalin på det, og det blev jeg klar over, da jeg hørte den konservative tale nu, for det var virkelig balsam for sjælen. Nu var vi tilbage igen, hvor vi snakkede om kirkens forhold og det, det drejer sig om, nemlig om at komme videre i en debat. Således at det ikke handler om at beskyldte hinanden for noget, men handler om, at vi faktisk i øjeblikket, som det er blevet gjort gældende i forskelligt toneleje i løbet af denne her debat i dag, hvordan vi forholder os relevant til det, der sker på alle niveauer i den danske folkekirke i øjeblikket.

Det handler også om, hvordan vi får landet debatten om brydningsfladerne mellem den danske folkekirke og grundtvigske frimenigheder og derudover også mellem folkekirken andre trossamfund osv., på en måde, så den bliver frugtbar for alle parter.

Kl. 17.05

Jeg opfatter i høj grad Enhedslistens forslag som et indlæg i den debat. Det minder lidt om et indlæg, for det er klart, at hvis det skulle oversættes direkte til lov, så ville det altså have problemer med grundloven. Ikke på grund af økonomien i det, men fordi netop § 4 forudsætter en støtte til kirken. Bl.a. har Kristeligt Folkeparti, eller som de hedder nu Kristendemokraterne, gjort meget ud af at vise, at det først var i 1920, der kom penge mellem kirken og staten på den måde her, og det er ikke dér, det ligger, men det ligger i en række andre forhold. Der er da også i Enhedslistens – undskyld jeg siger det – debatindlæg en række ting, der faktisk bør tages fat på, og meget af det kan man jo tage fat på også under den gældende grundlov.

På nogle punkter vil jeg ikke sige, at Enhedslisten løber åbne døre ind, så langt er vi ikke kommet. På enkelte punkter, f.eks. i spørgsmålet om konfirmandundervisning, er det sådan, at det i stigende grad er noget, der finder sted uden for skoletiden. Især de steder, hvor man

har valgt at bruge 8. klasse til konfirmandundervisningen, fordi det simpelt hen er en klasse, det er mere håndterligt at undervise, synes nogle af os, ligger det uden for skoletiden. Det gør det i hvert fald på Frederiksberg, og jeg tror også det gælder Helsingør Stift og andre steder i landet.

Det kan vi bestemt udmærket støtte, og jeg kan sige til forslaget om økonomien i det, at i det omfang der skal gives statstilskud, skal det gives til det, der er statsopgaver såsom bevarelse af fredede kirker osv. Det har jo i meget, meget lang tid været SF's forslag, jeg tror helt tilbage fra 1992, i stigende grad støttet også af andre og støttet af mange inden for kirken, men altså ikke inden for Folketinget.

Hvis jeg lige skal nævne et par andre ting, kan jeg tage civilregistreringen. Jeg tror, det kommer til at ske, at den bliver flyttet, fordi selv om det var fuldstændig rigtigt, hvad kirkeministeren sagde, at man har betalt denne enorme overførsel over de kirkelige ligningsmidler, og det har været meget, meget dyrt, så kan jeg høre rundtomkring, at mange siger, at nu støtter man, at den bliver flyttet fra kirken.

F.eks. i Sønderjylland, hvor den altid har ligget ovre i det kommunale, ja, der går de altså ikke og mener, at deres kontakt til folket er svagere, end den er i resten af landet. Men det forslag er i hvert fald et, der har opbakning mange steder, og som vi også støtter i SF.

Vi mener altså stadig væk, at der er noget, der hedder religion, som vi godt vil skille lidt ud fra begrebet livsanskuelse. Religionsundervisning hed det også, da jeg gik i skole som barn. Vi forudsætter selvfølgelig, at man lægger vægt på det, der er basis i den danske kultur, så det er ikke meningen, at man skal have det lige over det hele, men at man også skal have kendskab til andre religioner på et solidt niveau, ligesom kendskabet til kristendommen bør være på et solidt niveau.

Jeg kan huske, at jeg som lærer af og til, når eleverne sagde, at de gerne ville høre om fremmede religioner, sagde: Tak, så begynder vi med kristendommen. Og det var af og til med rette, at man tog fat dér. Så det er ikke, fordi den kristendomsundervisning, der er foregået gennem mange år, har gjort et voldsomt indtryk – i hvert tilfælde ikke på alle skoler.

Med hensyn til spørgsmålet om godkendelse af trossamfund mener jeg, at vi har et problem med, at vi ikke har fået opfyldt § 68 og fået lavet en lov om det spørgsmål. Det hænger selvfølgelig stadig væk sammen med, at der er noget, der

hedder andre trossamfund. Jeg tror, at selv hvis man havde en fuldstændig adskillelse af kirke og stat, ville man jo være nødt til at lave et lovgivningssystem for, hvordan religionsudfoldelsen i et land kan være. Der måtte jo ligge en slags paragraffer om det.

Det har man i hvert fald gjort i høj grad i Sverige, hvor man har en i hvert fald formel adskillelse. Jeg tror, vi skulle ønske os at få et samarbejde om at finde ud af at lave en sådan lovbestemmelse. Vi ville selv med den gældende grundlov, hvis vi opfyldte § 66 og § 68, komme på niveau med den europæiske menneskerettighedskonvention, og det var jo værd at stræbe efter. Det er et system, man kender mange steder.

Så det bliver mine ord til Enhedslistens forslag, som jeg opfatter som et indlæg i den debat, vi har kørende.

Så til det socialdemokratiske forslag, som jo har afstedkommet meget spektakel. For det er jo i virkeligheden ikke Enhedslistens forslag. Selv om tonen var mest skinger i det første indlæg mod Enhedslisten, så er det jo Socialdemokraternes forslag, der hidser folk op herinde, fordi der blandt en del af Folketingets medlemmer er en stor frygt for, at kirken efterhånden skulle kunne finde ud af at formulere ting selv og gerne ville være i stand til det.

Kl. 17.10

Jeg kunne også forstå på de indlæg, fru Karen Klint kom med i debatten her, at man er opmærksom på, at der allerede, bare siden det forslag blev udformet første gang, er sket en hel del ting. Jeg tror, det var ministeren, der før sagde, at der ikke forelå forslag fra kirkeligt hold. Det så jo næsten ud, som om Kirkeligt Samfund skulle meldes til politiet, da man for 10-12 år siden foreslog stiftsråd og kirkeråd, men de foreslår nu selv med fuld styrke stiftsråd og er i stigende grad, jeg kunne sige det på den måde, ikke afvisende over for et landskirkeråd.

I Københavns Stift får vi nu stiftsråd, det var netop til behandling i mit menighedsråd forleden aften, og der var 14 ud af 16, der gav opbakning til stiftsrådet i København. Der er en række andre stifter, der faktisk forestiller sig, at der nu skal være valg til stiftsråd, som jo inden for gældende lovgivning gives så meget indflydelse, som man kan. Så det er ikke helt hr. Knud Erik Kirkegaards meget, meget mundlamme kirke.

Jeg vil meget gerne støtte det, jeg kan høre, hr. Knud Erik Kirkegaard siger, og jeg tror ikke, at han får held med at kneble kirken. Jeg tror sådan set heller ikke, at det er hans ønske, når det

kommer til stykket, eller sige, at der er dele af menneskelivet, som kirken ikke må mene, at evangeliets tugt og trøst berører. Jeg tror ikke, det vil være hr. Knud Erik Kirkegaards synspunkt, at der ikke skal være en forkyndende kirke, som skal kunne det, og ikke kun en, der skal beskæftige sig med penge.

Men med den støtte jeg kunne høre også lå hos hr. Knud Erik Kirkegaard, så bliver det faktisk første gang i folkekirkens historie, at de forsøger, der har været på at opfylde § 66, som det hedder i dag, altså løfteparagraffen, ikke bliver bremset af politiske grunde.

Det er jo en interessant, og jeg havde nær sagt, myte, at det er kirken selv, der ikke har kunnet blive enig. Der er en række forskere, der har vist, at næsten hver eneste gang, de fremkomne forslag er blevet stoppet, har det været af politiske grunde. Det har været politiske partier, der har modsat sig.

Men nu får vi altså så bredt fra kirken, som man næsten kan vente sig, forslag til, hvordan man kan overtage ansvaret for sit eget hus inden for rammerne af den gældende grundlov, dvs. inden for kirke-stat-forbindelsen, som vi kender den nu, således at man ikke behøver at afvente en grundlovsændring for at kunne gøre det, og i fuld respekt for den tradition, der har været, kommer der nu forslag. Jeg synes, det er meget opmuntrende, hvis de denne gang ikke bare bliver mødt med et: Det vil vi ikke. Det bliver de ganske vist mødt med, men det vil være vidunderligt, hvis ikke det længere er et flertal, der siger det.

Jeg kan høre, at Socialdemokraterne ikke vil afvise det på den måde, og så vidt jeg kunne høre, vil De Konservative heller ikke bare sige, at det kan de godt pakke fuldstændig sammen, for det er os, der bestemmer, og det er Folketinget, og vi er de eneste, der har demokratisk legitimitet til at sidde og råde over kirkens ånd og penge. Det er os, der skal bestemme, både hvad de skal tro, og hvad de skal gøre. Det vil ikke blive sagt – det vil aldrig blive sagt så tydeligt, som jeg refererer det her, men det har tit været indholdet i det, der faktisk er sket.

Det er jo ikke nogen tilfældighed, at der i Folketingets store bog om grundloven kunne være en hel artikel, det var den af Hans Gammeltoft-Hansen, om, at den danske folkekirke var det eneste trossamfund i Danmark, der ikke havde trosfrihed, der ikke havde religionsfrihed, men som var fuldstændig underlagt kirkeministeret.

ren, og det er jo så også det, vi for fuldt drøn har oplevet med den nuværende kirkeminister.

Debatten har kørt længe, det skal hun ikke have æren for, men hun skal jo have en hel del af æren for, at der er kommet en sådan turbo på den, som man ikke har set før. Det vil jeg sådan set meget gerne takke kirkeministeren for, jeg tror ikke, at det ellers kunne være sket, og jeg tror, at den sidste episode, vi havde her med spindoktoren, gør, at man kan forstå, at også ideologisk er det godt at holde sig langt væk.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Ja, der er åbenbart næsten ingen grænser for, hvad man kan blive taget til indtægt for, når man udtaler sig om kirkepolitiske spørgsmål.

Jeg har ikke overhovedet udtalt mig i retning af, at man skal til at virkeliggøre løfteparagrafen, § 66 i grundloven, om en kirkelig forfatning. Det er jeg faktisk modstander af. Jeg mener, det er udmærket, at vi *har* den paragraf, hvis der er et eller andet, der går fuldstændig amok, men at ændre grundlæggende på den folkekirkelige ordning, vi har i øjeblikket, det har jeg bestemt ingen intentioner om.

Det eneste, jeg har udtalt mig om, er muligheden for, at man giver folkekirken og de personer, der er i folkekirken, som jo er voksne mennesker, mulighed for at få større indflydelse på den folkekirkelige økonomi, og det burde ikke være revolutionerende tale for nogen i år 2003, hvor vi jo lever i et gennemdemonstreret samfund i øvrigt.

Kl. 17.15

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg vil meget undskyldte over for den konservative ordfører, at jeg ligesom prøvede at sige, at jeg næsten var overbevist om, at jeg ikke ville se De Konservative i spidsen for en kampagne mod, at kirken havde andet på hjerte end penge.

Menighedsrådene – det ved hr. Kirkegaard jo også godt – er ret fortvivlede over, at de kun må beskæftige sig med kalk og mursten, når de dog sidder med menighedsrådsarbejdet for at have med menighedens liv og vækst at gøre og faktisk også er optaget af, hvordan man kan give de bedste vilkår for evangeliets forkyndelse og bidrage til det i overensstemmelse med, hvad de har lovet i deres løfte. Det var noget, vi drøftede ovre på Landsforeningens møde og også, hvordan man kunne få det til at fungere.

Det, som jeg bare sådan forsigtigt antydede, men vi tager patienten langsomt, var, at jeg ikke tror, at vi skal gentage miseren med at sige, at de ikke må beskæftige sig med andet end kalk og mursten. Det hænger sammen med menighedsrådsloven fra 1913, og hvad der skete dér, og det hænger sådan set sammen med noget, som aldrig havde været tilsigtet fra Appels side. Der var en helt anden historisk baggrund for, at det blev udformet sådan.

Jeg ved godt, at det skal tage sin tid, og jeg skal nok være meget tålmodig.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Jann Sjørnsen som ordfører.

Jann Sjørnsen (KD):

Jeg synes, det er udmærket med den debat, der i hvert fald var lagt op til fra starten af med de to beslutningsforslag, der er fremsat i Folketinget i dag, for den debat, som de to forslag kan give anledning til, kan videregive noget af den debat om folkekirkens fremtid, struktur og økonomi, som vi ikke bare har her i Folketinget, men som også foregår i mange forskellige folkekirkelige sammenhænge.

Lad mig indledningsvis give Enhedslistens beslutningsforslag nr. B 26 nogle ord med på vejen.

Jeg vil som andre ordførere gerne indledningsvis påpege, at der er et klart misforhold mellem den titel, som beslutningsforslaget har fået, og så beslutningsforslagets konkrete indhold. Det skal jeg ikke opholde mig yderligere ved her, men kommentere nogle af de enkeltelementer, der er i beslutningsforslaget, og dermed også sammenfattende nå frem til, hvorfor Kristendemokraterne ikke kan støtte Enhedslistens beslutningsforslag.

For det første foreslår Enhedslisten, at kirkeskatten skal afskaffes. Det mener vi ikke fra Kristendemokraternes side at den skal. Vi mener, at kirkeskatten er at betragte som et foreningsbidrag. De, der er medlemmer af folkekirken, må efter vores opfattelse også være dem, der skal bidrage til at klare de økonomiske udgifter, der er i forbindelse med de folkekirkelige opgavers afholdelse – det er så praktisk via en kirkeskat.

Så foreslår Enhedslisten, at kristendomsfaget i folkeskolen skal erstattes af et fag om livsanskuelse. Også det punkt er vi imod. Vi mener, det er vigtigt også gennem det, at man kalder religionsfaget i folkeskolen for kristendom, at signalere, at kristendom er kernen i den danske

kulturarv. Derfor skal navnet bibeholdes, uanset at man på de ældste klassetrin inden for faget også underviser i andre religioner. Det synes vi også er o.k. Vi synes, det er vigtigt, at eleverne også får viden om andre religioner end lige præcis kristendommen. Men kernen og det centrale kundskabsområde er og bør være kristendom, fordi vi lever i et gammelt, kristent land, og derfor er det også ganske naturligt, at faget bibeholder sit navn.

Så foreslår Enhedslisten, at konfirmationsforberedelsen skal lægges uden for skoletiden. Det har flere ordførere også været inde på og også påpeget, at det jo rent faktisk også er noget af det, der sker. Man finder lokalt – kommunalbestyrelse og præster imellem – nogle fornuftige, praktiske ordninger for, hvordan konfirmationsforberedelsen kan foregå. Her ser vi ikke nogen grund til, at Folketinget skal gribe ind, så meget desto mere som vi også finder det naturligt, netop fordi kristendommen er en væsentlig del af vores kulturarv, at man lokalt tilrettelægger det, som man gør i dag.

Så foreslår Enhedslisten at afskaffe statsanerkendelse af trossamfund. Jeg synes, at bemærkningerne lige præcis vedrørende det punkt, hvilket man sagtens kunne tage op til nærmere diskussion, er misvisende i forhold til det, der reelt sker. Også det har tidligere ordførere påpeget. Det springer vi altså heller ikke sådan umiddelbart på, selv om der nok kunne være ting at se på dér. Men vi synes, at forslaget er skævt skruet sammen, hvis vi endelig skulle det.

Kl. 17.20

Det punkt, vi helt konkret kan støtte i Enhedslistens beslutningsforslag, er, at man flytter den civile registrering til kommunerne. Det er vi sådan set helt og aldeles enige i, og det fremgik jo også af det beslutningsforslag, som det daværende Kristeligt Folkeparti havde til behandling i sidste folketingssamling, hvor et af elementerne netop var, at civilregistreringen skulle overflyttes til kommunerne, sådan som vi kender det fra Sønderjylland.

Dog er det sådan, hvilket jeg også hørte at kirkeministeren bemærkede, og det har så mere med tempoet i en overflytning at gøre, at vi selvfølgelig må konstatere, at den ny kirkebog er kommet til verden, og at en masse kordegne m.v. er blevet efteruddannet i den forbindelse. Derfor er det nok ikke noget, man kan gøre over night, heller ikke i respekt for det arbejde og den efteruddannelse, der er sket lige præcis på det område. Men vi er principielt helt enige og ser

gerne, at det sker inden for en fornuftig og overskuelig tid.

Samlet er konklusionen altså, for så vidt angår Enhedslistens beslutningsforslag, at vi ikke kan støtte det.

Lad mig også give nogle bemærkninger til det socialdemokratiske beslutningsforslag om et førkommissionsudvalg.

Det er helt rigtigt, som det fremgår af beslutningsforslaget, at der har været og er utrolig megen debat om de folkekirkelige forhold, og det er også rigtigt, at debatten og holdningerne flytter sig. Jeg synes sådan set, at vi allerede i dag har oplevet, at holdninger har flyttet sig, også i de politiske partier. Her tænker jeg specielt på Det Konservative Folkepartis udmeldinger, ikke bare i dag, men også på det landsmøde, som blev holdt tidligere på året, som jo tilsiger, at der sker noget.

Jeg skal ikke hovre over, at partier rent faktisk ændrer holdninger. Det har mit eget parti såmænd også gjort over tid, for så vidt angår nogle af de her forhold. Jeg vil bare bruge det til at sige, at det ikke er så mærkeligt endda, for jeg tror faktisk, at de politiske partier og de politiske partiers holdninger til folkekirken, dens økonomi, dens styre osv. afspejler noget af den debat, der foregår blandt folkekirkens medlemmer. Derfor er det ikke så mærkeligt endda, at partierne også ændrer positioner og synsvinkler på nogle af de ting her.

Det synes jeg sådan set kun er godt, al den stund at det jo kun er Folketinget og ministeren, der har med disse sager at gøre, fordi vi altså helt tilbage fra grundlovens tilblivelse har fået skruet folkekirkeordningen sammen, som vi nu engang har her i Danmark.

Jeg vil også godt sige, at jeg selvfølgelig har noteret mig de bemærkninger, der er gjort i beslutningsforslaget vedrørende Kristeligt Folkepartis beslutningsforslag fra sidste folketingssamling om det økonomiske forhold mellem stat og folkekirke, hvor vi jo kom frem med en hel del forslag til, hvordan man kunne få bragt orden i det økonomiske forhold mellem stat og folkekirke, herunder bl.a. forslaget, som altså også er Enhedslistens i dag, om at lade den civile registrering overgå til kommunerne.

Når jeg alligevel når frem til at have sådan lidt blandede følelser i forhold til det socialdemokratiske forslag, er det, fordi vi et eller andet sted – det har vi jo også vist ved det beslutningsforslag, vi fremsatte i sidste folketingssamling – egentlig gerne vil gå til biddet i stedet for at ned-

sætte et førkommissionsudvalg, som for os at se måske, sådan sagt ligeud, godt kan blive lidt af et omsvøbsdepartement i forhold til den debat, der har været.

Jeg må selvfølgelig også på den anden side indrømme, at der i debatten og også blandt de politiske partier måske er brug for et længere til-løb end det, vi umiddelbart kunne forestille os som parti.

Derfor vil jeg alligevel på trods af min be-mærkning om, at det lidt kan ses som et om-svøbsdepartement – måske dækkende over, at man i Socialdemokraterne internt ikke er helt enige om, hvordan det skal grejes, hvis jeg må være så fri at sige det under den her debat – sige, at det måske godt kunne være en måde at komme videre frem på.

Derfor vil jeg godt give tilsagn om, at vi i Kir-keudvalget vil se fordomsfrit på forslaget og ikke mindst de tilretninger, vi vil kunne gøre i det for at finde opbakning og gerne et flertal for forslaget, så vi rent faktisk kan komme videre.

Med disse forbehold vil jeg sige, at vi vil gå positivt ind i udvalgsarbejdet. Det vil ikke være os, der bremser forslaget som sådant, hvis det kan nyde fremme her i Tinget, og hvis et flertal kan finde, at det alligevel kunne være en måde at komme videre i debatten at få et længere til-løb til nogle af de ting, som vi uomgængeligt mener bør ændres i forhold til vores folkekirke-ordning – ikke mindst på det økonomiske områ-de, hvor det er vores opfattelse, at Folketinget som lovgiver og også ministeren har en selv-stændig interesse i at få bragt forholdene i or-den. Jeg mener også, at ansvaret påhviler os, specielt i den sammenhæng.

Kl. 17.25

Når vi diskuterer nogle af de mere strukturel-le spørgsmål osv., nærmer vi os det, jeg vil kalde kirkens indre anliggende, og her er det enormt vigtigt, at man lytter til, hvad der sker i den fol-kekirkelige debat, og at det i hvert fald ikke er fra Folketingets side, at man tromler noget hen over hovedet på nogen.

Som andre ordførere har sagt, sker det meget i den debat. Der er noget, der flytter sig i forhold til den strukturelle diskussion, som efter min opfattelse ikke bare er blevet til en religion for nogle i folkekirken, men er blevet til et væsent-ligt ærinde også for at fremme evangeliets for-kyndelse og give det nogle bedre rammer, end vi rent faktisk ser i dag. Derfor er vi også meget opmærksomme på den debat, der pågår, og lyt-

ter meget gerne til den og vil om nødvendigt være med til at tage initiativer på området.

I hvert fald hilser vi det velkommen de steder, hvor man af egen drift, f.eks. i diskussionen om stiftråd rundtomkring, træffer beslutning herom, fordi man nu finder, det er en god ord-ning. Det er bestemt noget, som vi synes der kan være god grund til at tage initiativer til rundt-omkring, også på den måde som det bliver gjort, hvilket vi også gerne vil bifalde fra Kristende-mokraternes side.

Med disse ord vil jeg sige, at det var en afvis-ning af Enhedslistens forslag, om end der var et enkelt element, som jeg i hvert fald helt princi-pielt er enig med Enhedslisten i, og så er det et positivt tilsagn til det socialdemokratiske beslut-ningsforslag om at arbejde videre i udvalget for at se, om vi ved fælles hjælp kan finde noget, som vi og et flertal kan bære igennem.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Så er det ordføreren for forslagsstillerne til B 26, fru Pernille Rosenkrantz-Theil.

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Jeg vil gerne indledningsvis takke for Kristende-mokraternes delvise opbakning og for SF's op-bakning til forslaget. Jeg var nok jo klar over, at der ikke ville være den store, brede, massive op-bakning til det forslag, som Enhedslisten har fremsat. Men vi mener i Enhedslisten, at debatten er væsentlig, og vi mener, det er væsentligt, at debatten også bliver ført fra det her hus.

Vi vil på længere sigt arbejde for den grund-lovsændring, der vil sikre adskillelsen af kirke og stat. Det er tidligere i debatten blevet sagt, at overskriften måske var lidt voldsom, og jeg medgav tidligere over for ministeren, at man kunne have kaldt det for en separation, fordi skilsmissemålet kræver en grundlovsændring.

Vi mener ikke, at det multikulturelle samfund skal imødegås ved kristen og religiøs oprust-ning. Vi mener tværtimod, at det skal imøde-kommes med religionsfrihed, som vi allerede har, men også religionslighed. Vi mener, at sam-fundet skal favne bredere, end det gør i dag, og derfor bl.a. de her forslag.

Jeg synes, at tonen var decideret under lav-målet, da det ene af regeringspartiernes ordfører var på talerstolen. Det er jeg rigtig ked af, for jeg mener sådan set, at vi har behov for en visionær og fremadrettet debat, uanset at vi kan være grundlæggende meget uenige.

Det synes jeg til gengæld ændrede sig helt fundamentalt, da Det Konservative Folkepartis ordfører var på talerstolen. Jeg synes, det var en meget klar og ærlig tale, og jeg mener, at det er væsentligt, at vi får præsenteret de meget forskellige artede synspunkter, der er om kirkens forhold til staten.

Jeg er i øvrigt helt enig med Det Konservative Folkeparti. Jeg ville selvfølgelig gerne have deres stemmer og opbakning til forslaget, men jeg havde nok ikke forventet det. Det er netop sådan, at Enhedslisten ønsker grundlæggende at forandre på forholdet mellem kirke og stat, og det kan selvfølgelig aldrig stemme overens med konservativ tankegang.

Jeg vil i forhold til Socialdemokraternes forslag, som er det andet forslag, vi behandler her i dag, sige, at vi kan støtte det i Enhedslisten. Der er nogle enkelte småting, som jeg synes vi skal kigge på under udvalgsarbejdet i forhold til, hvem der skal deltage i det arbejde, der bliver sat i gang. Men jeg synes, det er vigtigt, at vi fortsætter debatten og det er vigtigt at slå fast, at det ikke er sådan at en førkommission vil hindre en debat, der også kommer nedefra.

Tak for en god debat.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Der er et enkelt punkt, som vi er lidt optaget af, hvor vi ikke er helt i overensstemmelse med Enhedslistens forslag, og jeg vil bare sige, hvad vores bud er på det. Og det er i spørgsmålet om kirkeskatten, hvor vi har kigget til Sverige.

I Sverige har man i forbindelse med adskillelsen af kirke og stat sagt, at man skal have lige behandling i forhold til, hvordan der skal indhentes kontingenter til de forskellige trossamfund. Det, man gør i Sverige nu – så vidt jeg er orienteret – er, at man lader kommunen kradsse pengene ind for alle de godkendte trossamfund.

Kl. 17.30

Sådan en model kunne vi jo udmærket godt arbejde med i Danmark. Skattebegunstigelserne, det, at man kan fratække kontingenterne, er svært at få med, for der må man altså have lidt ligebehandling på det punkt.

Jeg ville bare lige nævne det, for jeg syntes, det var en af de ting, som lå lidt rudimentært i Enhedslistens forslag, men som jo som incitament godt kunne blive til noget, sådan at man sagde: Her kan vi indføre en reel ligebehandling, idet vi stadig væk skelner mellem religion

og livsanskuelse. Jeg tror også, det er klogt at blive ved at gøre det.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Jeg har en lillebitte smule svært ved at se – og jeg tror i virkeligheden lidt, at det måske er der, vandene skiller – hvorfor samfundet skal yde en speciel støtte til en forening, blot fordi den er religiøs, i forhold til en anden forening, som kan være, hvad ved jeg, en fodboldklub, eller hvad folk nu kan finde på at danne af foreninger. Det forstår jeg grundlæggende ikke, og det forstår Enhedslisten ikke. Hele vores pointe omkring adskillelsen er netop, at alle foreninger skal behandles lige.

Det er klart, at den svenske model er et fremskridt i forhold til den nuværende situation. Det vil altså sige, at hvis SF stillede et forslag om den svenske model, så ville vi klart se det som et fremskridt i forhold til i dag og derfor støtte det, men vi ville stadig væk gå efter at få det fuldt implementeret på vores måde, eller hvad man skal sige, sådan at religiøse foreninger bliver behandlet lige med andre foreninger, så det ikke kun er et spørgsmål om, at religionerne kommer i øjenhøjde – det synes jeg er meget positivt ved SF's forslag – men at de religiøse foreninger kommer i øjenhøjde med andre foreninger.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Hvorfor religioner er noget andet end livsanskuelse i bred forstand, tror jeg ikke vi magter at få belyst fuldt ud, men jeg synes, det er interessant, og jeg ville egentlig være forfærdelig ked af, at det bare kommer til at stå som nogle hovedsætninger; for mange af de ting her er faktisk så svære, og man kan komme til at polarisere på forkert led, hvis ikke man giver sig tid til at fordybe sig i, at der i masser af samfund er brug for, at man har en særlig lovgivning.

Jeg kan bare lige nævne som et eksempel, at det jo bliver brugt som et argument for f.eks. slagting uden bedøvelse, at det er religiøst, og det er jo et hårdt argument. Jeg kan have andre holdninger til det, men jeg vil bare sige, at det religiøse har en særstatus i masser af både menneskers og samfunds forståelse for, hvad det er for en tvang, et menneske kan være under.

Så siger man, at så har man dér en religionsbeskyttelse og -begrænsning, som man måske gør klogt i at blive ved at opretholde i stedet for bare at sige, at staten bliver så uforstående over

for de ting, der kan røre sig, at man bare slår det hele sammen i én pærevælling. Jeg ved ikke, for så grundigt har vi altså ikke snakket om det; nu står jeg her, og det kommer til at lyde, som om vi har haft en stor filosofisk drøftelse af det i SF, og det ville være en tilsnigelse.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Det er klart, at religionen i mange samfund har spillet og spiller en særlig rolle, og det vil den jo gøre, så længe personer, der lever i vores samfund, er religiøse; så vil den jo spille en særlig rolle, sådan er det, ligesom det, at Socialdemokratiet har haft regeringsmagten i så og så mange år inden for de sidste 100 år, også har en vis indflydelse på befolkningens tænkning og den måde, vores samfund er opbygget på. Det er klart, at på den måde vil religionen til enhver tid spille en særlig rolle, så længe folk er religiøse i et eller andet omfang – mere eller mindre.

Men derfra og til, at staten skal støtte det i det omfang, som man f.eks. gør i dag, hvor man giver det en anden position end andre foreninger, mener jeg ikke er rigtigt. Det er et spørgsmål om, at jeg mener, at foreningsliv af enhver art spiller en rolle i vores kultur, og det mener jeg sådan set som helhed at staten skal støtte. Jeg går ind for, at staten skal støtte religiøse foreninger. Det er altså ikke en fornægtelse eller en nu skal vi skubbe det religiøse ud af det offentlige rum-holdning. Det er et spørgsmål om at ligestille forskellige typer af foreninger.

Kl. 17.35

Dermed mener jeg ikke, at man hiver gulvtæppet væk under religionens indvirkning på samfundet. Det kunne jeg så måske godt ønske, men jeg mener ikke, det er det, der sker ved at gøre det på den måde. Mit ønske handler jo så om den debat, den diskussion og den gensidige påvirkning, der er imellem mig og andre i samfundet. Det mener jeg ikke man kan lovgive om. Det vil være sådan, så længe der er religiøse mennesker.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Man kan godt forestille sig, at man kom i en situation, hvor det vil være dér, man lander: at det må de klare selv. Det er jo sådan, man har det i USA, og det er jo lidt forskelligt, hvordan man har det rundt omkring. Det skal jeg ikke kunne sige.

Jeg tror, man ville sige, som man jo også har måttet gøre i Sverige, at der er et ansvar for noget, som uanset hvordan har fungeret under en statsforvaltning. I Sverige har det set meget anderledes ud end den måde, det har været på i Danmark, men det har trods alt været under en forvaltning, hvilket gør, at man ville smide det fuldstændigt ud i kaos, hvis man sagde, at man fra den ene dag til den anden lavede om på de ting.

Det er ikke nogle ting, vi har drøftet på den led, men jeg vil bare lige sige, at når jeg har nævnt den svenske model, hvor man har løst problemerne i forbindelse med adskillelse af kirke og stat og i forhold til en ligebehandling på nogle faktuelle områder, så er det, fordi jeg synes, det er vigtigt, at den model også er inde blandt dem, vi snakker om. Jeg blev egentlig selv så lettet, da jeg så, hvordan svenskerne har håndteret noget, som jeg synes fortjener at blive håndteret ordentligt og uden at man lige pludselig afskærer sig fra enhver forandring, fordi de kaotiske følger af det ville gøre, at man ikke ville nænne at gøre noget som helst. Der er det gode, at der altså er udveje for ordninger, som er værdige.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Ordføreren for forslagsstillerne til B 27, fru Karen J. Klint.

Karen J. Klint (S):

Inden jeg går i gang med min egen tekst, skal jeg lige på De Radikales vegne sige nogle ting, fordi deres ordfører ikke kunne være til stede i dag, og det er, at De Radikale ikke støtter Enhedslistens beslutningsforslag, men de støtter Socialdemokraternes forslag i det videre arbejde.

Jeg synes, vi har haft en meget interessant debat i dag. Vi har i hvert fald været langt ude i mange hjørner – også i hjørner, som jeg i hvert fald ikke havde haft fantasi til at forestille mig, at vi med forslaget ville ende i eller ville nå at komme rundt om. Men det viser jo kun, at når man debatterer kirkelige forhold eller religiøse forhold, så kommer man langt omkring. Det er faktisk også det, der er budskabet med vores forslag.

Men inden jeg koncentrerer mig om vores eget forslag, vil jeg sige, at jeg egentlig synes, Enhedslisten har en pointe i begrundelsen for at fremsætte deres forslag, nemlig at vi ikke skal have berøringsangst med hensyn til at tage debatten, og at de politiske partier også skal turde

tage debatten i det åbne rum også herinde og ikke kun, når vi bevæger os i kirkelige kredse eller andre kredse ude i samfundet, for det er vigtigt, at vi tør vedstå, at vi også har et medansvar for debatten, og at vi så også fører debatten derhen, hvor der kan træffes nogle beslutninger som et resultat af debatten, for vi skal jo ikke bare have debatten for debattens skyld.

Jeg er glad for nogle af de ting, der er sagt i debatten herinde i dag, især hr. Jann Sjursens melding i starten af debatten, hvor hr. Jann Sjursen henviste til, at man jo har kommissioner på mange andre områder, og at det jo ikke er en hindring for at få tingene uddybet og begrundet og få samlet noget fagligt materiale op. Ud over det rent politiske og de visioner, partierne har, er det jo også meget vigtigt, at der er andre elementer, der går ind i en debat, før vi er parate til at lave eventuel lovgivning, eller før vi er så kloge på et område, og vi siger: O.k., hvis vi lytter til den og den kommission, så er der måske nogle ting, vi skal lade ligge som politikere, og der er nogle andre ting, vi skal tage op.

Så mange tak for den påmindelse, for vi har faktisk slet ikke ment det socialdemokratiske beslutningsforslag som et hold kæft-bolsje til alle andre, vi har faktisk ment det som en sikkerhed for, at debatten ikke bare skal køre til ære for debatten, men at debatten og i hvert fald nogle af temaerne skal føre til et eller andet, føre til nogle handlinger.

Derfor synes vi egentlig, det er meget godt, at vi har sikkerhed for, at debatten ikke kun bliver taget af dem, som i forvejen tager den kirkelige debat, af dem, der i forvejen fylder meget i det indre kirkelige liv, men også af dem, vi nogle gange har kaldt for lejlighedskirkegængere, eller folk i al almindelighed, der har en holdning til religion og til trossamfund.

Kl. 17.40

Der er jo mange, som gerne ser folkekirken have en meget mindre betydende status, end den har i dag, og det kunne da også ske, at vi skulle lytte og høre: Hvad er det egentlig, I er bange for, når folkekirken fylder, som den gør? Der er nogle katolikker, der har lagt sag an for at prøve kræfter med, om vi tilsidesætter nogle menneskerettigheder med den ordening, vi har i dag. Så jeg synes faktisk, der er mange ting udefra, som giver inspiration til, at man på et tidspunkt skal tage nogle temaer op.

Der har været få roser til beslutningsforslagene herindefra i dag, men alligevel nogle tilkendegivelser fra flere af partierne om, at man godt

vil snakke videre om det. At vi så skal uden for rummet her for at få sådan de rigtig store roser. For beslutningsforslaget, er så en trøst, og jeg vil endda sige, at det faktisk er en dejlig trøst, for udeomkring har man jo, lige siden man hørte om vores tanker for godt et år tids siden, sagt: Det er det, vi har brug for.

Det er da lidt mærkeligt, at alle lag i folkekirkedebatten og alle lag i andre trossamfund siger, at det er det, vi har brug for, mens de eneste, der siger, at det ikke er noget, vi har brug for, er folketingspolitikere. Så det kunne da godt ske, at vi skulle lytte lidt til, hvad det er man udeomkring siger man har brug for.

Jeg har en hilsen her fra en af biskopperne, der nu er ved at drøfte stiftsråd. De arbejder på en menighedsrådsdebat rundtomkring i stiftet dér, og de vil komme med en rapport, og så står der: Det ville da være oplagt at lade den gå videre til et sådant »førkommissionsudvalg«. Jeg må regne med, at de biskopper, vi har ansat, er sådan relativt kloge folk, så når de synes, de kan bruge udvalget til et eller andet, så er det måske ikke så ringe endda.

Det samme har jeg fra mange af de kirkelige organisationer. De synes faktisk, det er spændende. De har stået i kø for også at sige: Vi vil også godt være med til at løfte sekretariatsopgaven; vi vil godt være med til at sige, at det ikke er partisoldater, som skal samle op og konkludere på nogle af de temaer; det er ikke partisoldater alene, der skal være med til at sortere: Hvad er det, der skal lovgives om, og hvad er det egentlig, folkekirken godt kan klare, uden at det vedkommer Folketinget? Folkekirken kan jo lave mange forandringer, uden at vi behøver at lovgive om det, og det er den jo godt i gang med.

Der har været forenklingsudvalg, og der har været decentralisering. Der har været rigtig mange temaer i gang. Nu ser vi noget lovgivning i øjeblikket i kraft af en aktiv kirkeminister, men det kunne da også godt ske, at noget af den lovgivning kunne have hængt mere an på en sammenhæng, hvis vi havde haft nogle andre temaer. Selvfølgelig er der en logik fra ministerens side i de forslag, der kommer, og de hænger også sammen med noget debat, men vi har jo ikke kun ønsket en debat om selve folkekirken, vi ønsker også en debat om de andre trosretninger i forhold til tro og til samfund. Derfor ser vi gerne, at debatten bliver bredt ud og ikke lukket inde.

Vi vil også gerne have, at debatten sikrer, at vi har en rummelig, men også en demokratisk folkekirke, at vi ikke har en folkekirke, der lukker sig om sig selv. Det er også derfor, vi har fulgt op med, eller ikke fulgt op med – det lyder, som om noget har forrang frem for noget andet, sådan er det ikke – men vi har faktisk også fremsat et beslutningsforslag om forfatningsforhold, hvor punkt 8 netop handler om folkekirken.

Så jeg synes, Socialdemokraterne har sammenhæng i vores logik og i vores forslag. Vi vil godt have en selvstændig debat om folkekirke og tro og samfund og statens relationer til det, men vi kan også godt se, at det hænger sammen med forholdet til vores forfatning. Derfor har vi også nævnt det i teksten til vores beslutningsforslag om grundloven.

Der går vi også det skridt videre, at vi taler om religionsfrihed og religionslighed, og det skal så også defineres senere, hvordan det skal omsættes i praksis.

Jeg har det meget fint med nogle af de nordiske ordninger, som siger noget om, at man godt kan støtte mere end én religion. Vi kunne også gøre det på andre måder, end vi gør det i Danmark.

Jeg ville have det fint med, at hvis nogle af de andre trossamfund har problemer med deres medlemsbidrag, jamen så lad os da hjælpe dem med at indsamle det, hvis de ønsker det. Men det er jo ikke sikkert, de ønsker en registrering af deres medlemmer på samme måde som folkekirkens medlemmer lader sig registrere i fuld åbenhed og dermed bliver opkrævet for medlemsbidraget sammen med skattebilletten. Der er mange andre, der vil være meget mere diskrete om deres tro og derfor helst kun vil betale på en måde, hvor det ikke kommer nogen andre ved.

Tilbage til forslagene. Jeg vil gerne kvittere for dem, der har sagt, de vil være med til at videreudvikle ideen. Jeg synes, vi skal mødes også mellem udvalgmøderne og se på: Hvor er det så, enigheden kan styrkes? Hvad er det, der skal ændres? Er det et helt nyt beslutningsforslag, vi skal fremsætte i fællesskab, eller kan der ændres ved det, der er her? Er der noget fra bemærkningerne, som skal helt ud, fordi det kan vi ikke være fælles om? Er der noget fra bemærkningerne, der skal styrkes, for det kan man måske godt være fælles om?

Så tak for tilsagnet om at ville være med til at videreudvikle ideen, og lad os så prøve at finde ud af, hvordan vi i fællesskab kan få lavet noget,

som kan give garanti for, at debatten ikke dør ud, men at der også kan komme en bredde i debatten, så alle føler, at de er med, og ikke kun dem, der i forvejen er ansat til at interessere sig for folkekirken.

Kl. 17.45

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg håber da, det blev tydeligt, at SF støtter Socialdemokraternes forslag, men vi havde jo det forbehold, at det ikke måtte blive en prop i en udvikling.

Jeg tager imod invitationen til, at vi kigger på, hvordan det kan gøres, men jeg vil da godt spørge fru Karen Klint, om hun vil bekræfte, at det ikke bliver sådan, at hvis der kommer forslag til, hvordan man kan komme videre med nogle ting, som måske ikke nødvendigvis berører hele kirken eller alt, alt, alt det, som skal behandles i den der kommission, men altså nogle konkrete forslag, lad os sige f.eks. om selvforvaltning i økonomien, at man så fra Socialdemokratiets side siger: Jamen vi har en kommission, lad os nu vente til klør knægt bliver klør konge, før vi svarer på det her. Det må altså ikke være en blokering for et initiativ, der faktisk er ved at udkrystallisere sig.

(Kort bemærkning).

Karen J. Klint (S):

Jeg mener bestemt ikke, at en mere systematisk opsamling og konkludering på de debatter, der kører i dag, skal være en prop eller en hindring. Vi har jo kunnet se, at Velfærdskommissionen skal vi først drøfte i 2006, og jeg ved ikke, om der er nogen, der kalder det for en prop. Men jeg har i hvert fald sagt her, at den opsamling, vi lægger op til her, gerne skulle være færdig hen omkring folketingsåret 2005-06, for det tager jo lidt tid at samle op, og det tager lidt tid at sammenskrive tingene.

Det er ikke en hindring for, at der, hvis der er et stort og massivt behov for, at der skal ske ting indimellem, så også kommer nogle lovforslag om det. Alle kan jo fremsætte lovforslag; det er jo faktisk ikke kun ministeren, der kan fremsætte lovforslag. Så hvis SF og andre har et konkret lovforslag om nogle ting inden for det folkekirkelige område, så lad os se på det.

Beslutningsforslaget her, vores idé om et »før-kommissionsudvalg« – ja, noget skulle barnet jo hedde, havde jeg nær sagt – har jo heller ikke hindret, at vi selv er kommet med et beslut-

ningsforslag omkring forfatningen. Så ingenting er en hindring for noget. Vi har bare gerne villet have en – havde jeg nær sagt – ikke negativ, systematiseret debat, men en garanti for, at alle er velkomne i debatten.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslagene overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til Kirkeudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Op-
hold*). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 28. november 2003, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 17.48